İLERİ

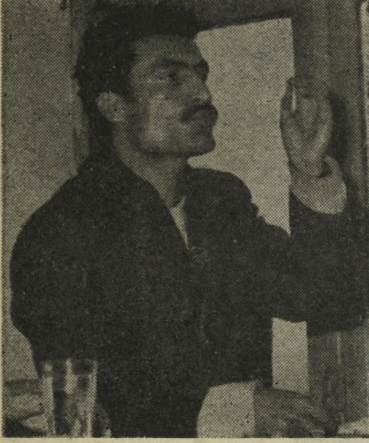
TÜRKİYE DEVRİMCİ GENÇLİK FEDERASYONU

20 NİSAN 1970

1

Sayı : 2

Genel Başkanımız Atillâ Sarp Halâ Tutuklu

Geçtiğimiz günlerde, üzerinde bir asker, bir öğrenci, bir işçi ve bir köylü resmi bulunan ve altında 'Soyguncu iktidara karşı mücadele' sözleri yazılı bir afişten dolayı Türkiye Devrimci Gençlik federasyonu Genel başkanı Atilla Sarp, hükümetin manevi şahsiyetine hakaret ve halkı suç işlemeye teşvikettiği ileri sürülerek nöbetçi Sulh ceza mahkemesince tutuklanmıştı.

Halkı suç işlemeye teşvik iddiası ile hakkında Ankara toplu basın asliye ceza mahkemesine dava açılan Sarp'ın avukatı tarafından bu mahkemeden tahliyesi istenmiş ve mahkemece tahliyesine karar verilmiştir. Hükümetin manevi şahsiyetine hakaret eyleminden ötürü verilen tutuklama kararına da itiraz edilmiş ve nöbetçi asliye ceza mahkemesince tutuklama kararı kaldırılmıştır. Hakkında sivil mahkemelerce alınan tutuklama kararları kaldırılarak tahliyesine karar verilen Atilla Sarp, serbest bırakıldığı gün Askeri mahkemeye davet edilerek askeri kanunlara itaatsizliğe ve hükümete isyana teşvik ettiği iddiası ile ifadesi alınmış ve tutuklanarak Mamak askeri ceza evine gönderilmiştir. Soruşturma devam etmektedir.

Faşistler Bir Askeri Doktoru Vurdu

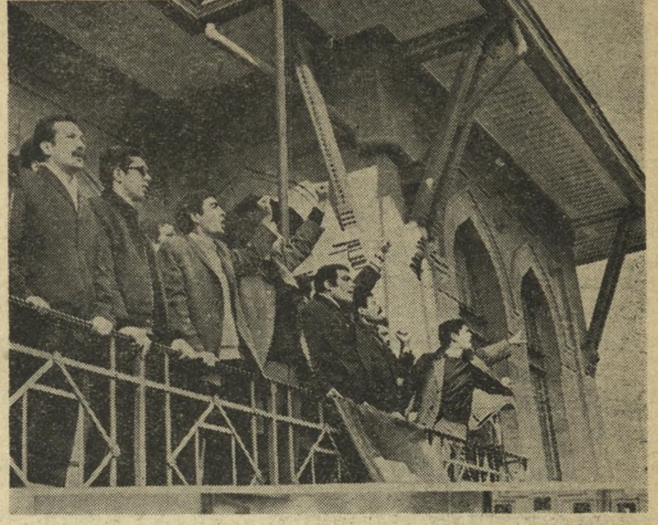
Son günlerde tutucu güçler tarafından kışkırtılan uydurma «komando»lar Cebeci'deki Atatürk Site yurdunu bastılar. Öğrencileri yurttan dışarı sürdüler. Ellerine geçirdikleri roman dahil bütün kitapları, elbiseleri jiletle parçalayarak pencerelerden aşağı attılar. Atatürk'ün resimlerini indirip yurdu 'bozkurt' flamaları ile donattılar. Ayrıca bir çok öğrenciyi dövdüler ve 15 devrimci öğrenciyi de tutuklayıp çeşitli işkenceler yaptılar. İşkence ve tutuklama halen devam etmektedir. Bütün bunlar olurken, polis, düzmece komandolar işlerini rahat görsünler diye yurt etrafında nöbet tutuyordu. Görevini yapmıyor, hiçbir müdahalede bulunmuyordu.

Olaylar bununla da kalmadı. Pazartesi günü Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesine gelen silahlı bir kaç komando eski sosyalist fikir kulübü başkanı Selim Ölçer'i kaçırırken yoldan geçen Hacettepe Üniversitesi öğretim görevlisi Dr. Necdet Güçlü'yü alnından vurarak öldürdüler. Bunun üzerine Hacettepe Üniversitesi bahçesinde 1000 kişilik bir forum toplandı. Forumda konuşan devrimciler olayı şiddetle protesto ettiler ve ardından yürüyüşe geçtiler. Ankara Tıp Fakültesi önünde Dr. Necdet Güçlü'nün öldürüldüğü yerde saygı duruşu yapıldı ve İstiklal marşı söylendi. Daha sonra devrimci marşlar söyleyerek zafer anıtına yollanan öğrencileri Dil Tarih Coğrafya Fakültesi önünde polis durdurdu. Öğrenci liderleri ile emniyet mensupları arasında sert tartışmalar oldu. Ve daha sonra çeşitli yollardan Zafer anıtına ulaşan gençler, önce orduevinin önünde «ordu gençlik elele», «milli ordu» sloganları ile gösteri yaptıktan sonra anıt önünde toplandılar. Sağnak halinde yağan yağmur altında saygı duruşu ve konuşmalar yapıldı, gençler ant içerek dağıldılar.

Aynı gün saat 6-7 civarında Rektör İhsan Doğramacı'nın daveti üzerine üniversiteyi ve barakalarla birlikte hastahaneyi de basan polis, öğrencilerin yanısıra doktorları hatta hastaları da copladı. Atatürk'ün resimlerini de parçalayan polisler daha sonra hemşirelik binasına girerek hemşireleri saçlarından yerlerde sürüklediler.

Ertesi gün cenaze töreninde meydana gelecek herhangi bir öğrenci hareketinden korkan rektör cenazeyi hastahanenin arka kapısından kaçırmaya çalıştı. Öğrenciler hemen duruma müdahale ettiler. Ve rektörün çelengi parçalandı. Törenden sonra okula dönülerek rektörlüğe girildi ve odanın duvarlarına «Milli Üniversitede satılık rektör istemiyoruz», «hain rektör» Bağımsız Türkiye» sloganları yazıldı. Bu olaylar üzerine ipliğinin pazara çıkacağını anlayan Amerikancı rektör Doğramacı okulu senato kararı ile süresiz olarak tatil etti. Hacettepe Üniversitesi öğrencileri kararın durdurulması amacıyla Danıştay'a müracaat etmek üzere harekete geçtiler.

Bundan elli yıl önce, 23 Nisan 1920'de Mustafa Kemal ve arkadaşları meclis balkonundan Türk halkını selâmlıyorlar. 50 yıl sonra aynı yerde bu kez II. Millî Kurtuluş savaşımızın yiğit militanları görünüyor.

Devrimci Gençler Mustafa Kemal'in Meclisinde Toplantı Yaptı

23 Nisan 1920 Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılış tarihidir. İlk meclis Mustafa Kemal'in kurduğu yüzde yüz milli, halkın gerçek özlem ve dileklerini dile getiren bir meclisdi. İlk meclis emperyalizme karşı silahlı mücadele veren bir halkın meclisiydi. İşte, bu meclisin kuruluşundan otuz yıl sonra devrimci gençler aynı meclis binasında toplantı yaparak Türk halkına şu duyuruyu yaptılar.

«Mustafa Kemal'in yürüttüğü milli kurtuluş savaşımızın başarıya ulaşması için 23 Nisan 1920 de ilk toplantısını yapan Türkiye Büyük Millet Meclisi, onurlu bir ulusun parlementosuydu.

Mustafa Kemal'in başkanlığında toplanan parlemento emperyalizmin kovulması halkımızın kurtulması için kararlar alıyor, işgal kuvvetlerini atmak için planlar yapıyordu.

Biz Türkiye'nin milli kurtuluşçu, devrimci gençliği olarak böylesine onurlu bir parlementoyu özlüyoruz.

Biz Amerikan emperyalizminin ve işbirlıkçilerinin egemenliğindeki bir gerici politik düzeni değil, İşçi-köylü-Asker ve gençlığiyle tüm ulusumuzu temsil eden devrimci ve demokratik bir poiltik düzeni özlüyoruz.

Biz, devrimci gençlik olarak, Amerikan uşaklarının, oy pazarında para ile satın alınan kişilerin, halkımızın sırtından milyonlar vuranların at oynattığı bir politik düzeni tanımıyoruz.

Yaşasın Mustafa Kemal'in milli, onurlu parlementosu!

Yaşasın işçi - köylü - asker ve gençliğin devrimci dayanışması!.»

Türk halkına devrimci gençlerin bu duyurusundan sonra toplantıda aşağıda alınan kararlar açıklanmışır.

1 — Amerikan Emperyalistleri, İşbirlikçileri ve toprak ağaları halkımızın baş düşmanıdırlar.

2 — Halkımızın ve geçliğın hiçbir siyasi partiye güveni yoktur.

3 — Tam Bağımsız ve Gerçekten Demokratik Türkiye'yi kurmak için,

— Yurdumuz bütün Amerikan Askeri üslerinden ve tesislerinden,, bütün Amerikan askerlerinden, Barış Gönüllülerinden ve bütün Amerikan sivil uzmanlarından temizlenmelidir.

— Yer altı ve yer üstü servetlerimizi sömüren bütün yabancı şirketlere ve yabancılarla işbirliği yapan zenginlerin mallarına el konmalıdır.

— Milli çıkarlarımızı zedeleyen bütün ikili anlaşmalar feshedilmeli Nato ve Centodan çıkılmalıdır.

— Toprak ağalığı ve tefecilik ortadan kaldırılmalı ve ağaların toprakları yoksul köylülere dağıtılmalıdır.

→

Devrimci Gençler Mecliste Toplantı Halinde

olaylar

— Bütün milli sınıf ve tabakaların, işçilerin, köylülerin, memurların ,öğretmenlerin teşkilâtlanmalarını ve demokratik mücadelesini engelleyen bütün kısıtlamalar kaldırılmalıdır.

— Bütün ilkokullar, ortaokullar, liseler, yüksek okullar ve üniversiteler, bütün eğitim ve öğretim sistemimiz yabancılara değil, Türkiye halkına hizmet eder duruma getirilmelidir.

— İstiklâli Tam» Türkiye için mücadele, gerçek demokârasinin kurulması için mücadele devrimci görevimizdir.

Bu uğurda mücadeleye katılmak her yurtseverin hem hakkı hem de görevidir.»

MİLLÎ KURTULUŞÇU İLK BÜYÜK MİLLET MECLİSİNDE TOPLANTI YAPAN DEVRİMCİ GENÇLER

TDGF'nin Milli Güvenlik Kuruluna Cevabı

Türkiye Devrimci Gençlik Federasyonu Merkez Yürütme Kurulunun son toplantısında Milli Güvenlik Kurulunun 28/3/1970 tarihli bildirisi görüşülmüş ve bu konudaki görüşlerin kamu oyuna duyurulması kararlaştırılmıştır.

1. Üniversitelerimizin bulunduğu bazı şehirlerimizde meydana gelen hadiselerde üniversite özerkliğinin sınırlarını aşanlar, dekanın çağrısı olmadan Fen Fakültesine toplum polisini jop, kalkan, silah ve bomba ile saldırtanlardır. Öğretim hürriyetini fiilen zedeleyenler bağımsızlık ve demokrasi kavgası veren devrimci gençliği yıldırmak için Yüksek Öğretmen okuluna faşıst ve şeriatçı güruhunu saldırtanlardır.

2. Amerikan Emperyalizminin, CİA ajanlarının ve işbirlikçilerinin faşist ve şeriatçı güruhları silahlandırdığı ve bu güruhların Konya, Kayseri, Kanlı Pazar saldırıları ortada iken ve hele şimdiye kadar tek suçu Türkiye'nin bağımsızlığı ve gerçek demokrasi uğruna mücadele etmek olan sekiz devrimci kardeşimiz öldürülmüşken, ve bunların katilleri mahkemeye bile verilmemişken, gerici güruhlar her gün yeni Konya olayları, yeni Kanlı Pazarlar, yeni Menemen faciaları gerçekleştirmek için silahlanırken ve üniversitelere silahlı baskınlar yaparken meşru müdafaa halindeki devrimci gençlerin üniversiteleri silah barınağa haline getirdiklerini ileri sürmek en azından hafifliktir.

3. Bildiride sözü geçen demokratik (!) rejimin bütün meselelerinin, Konya olaylarında, Kayseri olaylarında, Kanlı Pazarda ve katilleri mahkemeye bile verilmeyen sekiz devrimci kardeşimizin şehit edilmelerindeki tutumları konusunda Milli Güvenlik Kurulu kadar rahat ve iyimser değiliz. En azından bir Kanlı Pazar örneğinden sonra polisin bize yapılan saldırılarda görevini yerine getireceğinden emin değiliz.

4. Üniversite öğretim ve eğitim kadrolarının görev ve sorumlulukları; üniversite özerkliğini çiğneyerek polisin üniversiteye girmesine göz yummayı, üniversite içine sızmak isteyen faşist, şeriatçı, Atatürk düşmanı unsurları himaye etmeyi gerektirmez. Tersine bu görev ve sorumluluklar onların üniversite özerkliğini sonuna kadar savunmalarını ve bugün devrimci gençliğin en önde döğüştüğü Türkiye Halkı'nın bağımsızlık ve demokrasi mücadelesine 27 Mayıs Anayasası gereğince omuz vermelerini gerektirir.

5. Devrimci gençliğin demokratik, özerk ve halka dönük üniversite kavgasını, ve Türkiye Halkı'nın kurtuluşu için Ameirkan emperyalizmine, yerli işbirlikiçlerine ve toprak ağalarına karşı verdiği bağımsızlık ve demokrasi kavgasını «anarşik hareketler» olarak göstermeye ve bu mücadeleyi halkımızın gözünde küçük düşürmeye hiç kimsenin hakkı yoktur.

6. Yer altı ve yer üstü servetlerimizin başta Amerika olmak üzere emperyalist ülkelere peşkeş çekildiği, Nato Cento ve ikili anlaşmalarla bağımsızlığımızın elden gittiği, halkımızın temel meselelerine çözüm getirmeyen parlementoda mebusların parayla alınıp satıldığı söylentilerinin ayyuka çıktığı; Kıbrıs gibi haklı bir davada, Faşist Yunan Cuntasının Amerika'nın Enosis'i gerçekleştirme çabalarına karşı çıkamayanların iktidarda ve parlementer muhalefette bulunduğu; işsizliğin ve pahalılın arttığı, zamların işçinin, köylünün, memurun, öğretmenin subayın, esnafın, zanaatkârın belini büktüğü; deprem felâketine uğrayan vatandaşların radyolardaki nutuklar ve gazetelerdeki beyanatlarla avutulduğu, her deprem felaketinin yeni yolsuzluklar ve yeni adam zengin etmeler için fırsat bilindiği bir ülkenin devrimci gençliği adına; bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da şehitler vermeyi, zindanlara atılmayı ve insanlık dışı işkenceleri göze alarak, Amerikan Emperyalizmine, Yerli İşbirlikçilerine, Toprak ağalarına, tefecilere ve tüm gerici unsurlara karşı; halkımızın kurtuluşu ülkemizin bağımsızlığı ve gerçek demokrasi için korkmadan, yılmadan, usanmadan, yorulmadan, bıkmadan mücadele edeceğimizi ilân ederiz.

Bütün yurttaşlar, Bağımsızlık ve Demokrasi mücadelesi saflarında olsunlar.»

Üniversite Özerkliğini Savunma Mitingi

Yüksek Öğretmen Okulu Fikir Kulübü başkakının faşistler tarafından saldırıya uğraması üzerine gelişen kavgalar sırasında Toplum Polisleri Fen Fakültesi bahçesine kadar girdiler. Tek görevi devrimci işçi-köylü-gençlik direnişlerini kırmak olan toplum polisleri devrimcilerden dayak yiyen faşistleri kurtardıktan sonra Fen Fakültesine çekilen devrimcilerin üzerine taş, bomba, silah ve kalkanlarla saldırdılar. Devrimcilerin kurdukları barikatları aşıp içeri giremeyen polis bu sefer bütün hıncını Fen Fakültesi Dekanı Prof. Ali Rıza Çetık'i dövmekle aldı. Bu arada polisin attığı bir bombayı yerden alıp geri atmak isteyen bir devrimci kardeşimizin kolu parçalandı.

4

Ertesi gün sabah, saat altı otuzda İlahiyet Fakültesinde gizlice (!) toplanan ve bir gün önceki dayaktan da yılmayan faşistler şeriatçılar, polisle de işbirliği yaparak, Yüksek Öğretmen Okulu öğrenci yurtlarına «Müslüman Türkiye» ve köpek ulumaları şeklindeki bağırtılarla ve uzun menzilli silahlarla saldırdılar. Sabahın erken saatinde polis kordonu altındaki yurtlara polisin gözü önünde yapılan bu beklenmedik saldırıya devrimciler sert bir şekilde karşı koydu. Polislerin gözü önünde yapılan bu silahlı saldırı sonucu bir binadan başka bir binaya gitmek isteyen bir devrimci kardeşimiz ağır şekilde yaralandı. Karşılaştıkları güçlü barikatlar ve verdikleri yaralıların çokluğu karşısında çekilmek zorunda kalan saldırganlar aynı saldırıyı öğleye Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisinde denemeye kalktılar. Gene verdikleri yaralıların çokluğu karşısında bozguna uğrayan faşistler her zaman olduğu gibi tekrar polise sığındılar. Bu sefer de toplum polisleri akademi binasına saldırmaktan çekinmediler.

İki gün üst üste Fen Fakültesi ve İ.T.I.A. ne ahıra girer gibi selasız, sabahsız, izinsiz, davetsiz, üniversite özerkliğini hiçe sayarak toplum polisinin saldırması üzerine; A.Ü. Senatosu, H.Ü. Senatosu, O.D. T.Ü. Akademik konseyi ve devrimci öğrenci örgütleri yayınladıkları bildirilerle polisin ve silahlı şeriatçı grupların üniversiteye girmesini protesto ettiler. Aynı gün toplanan fakülteler öğrenci forumları üç gün süreli genel boykotla üniversite özerkliğinin toplum polislerince çiğnenmesini protesto ettiler. Bu olaylar üzerinde 21 Mart Cumartesi günü üniversite özerkliğini savunmak amacıyla, protesto yürüyüşü ve miting yapmak için Valiliğe bildirim veren T.D.G.F. üyelerine aynı gün ve saatte daha önce S.D.D.F. ye izin verildiği T.D.G.F.'ye ayrıca izin verilemiyeceği bildirildi. Öğretim üyelerinin ve tüm devrimci üniversite gençliğinin katılmasını sağlamak üzere mitingin ortak yapılması yolundaki çabalar S.D.DF. Merkez Yürütme Kurulu üyeleri tarafından olumlu karşılandı. Konuşmacılarla yürüyüş ve miting de kullanılacak sloganlar üzerinde tam bir görüş birliğine varıldı. Ancak en son gün bazı samimiyetsiz ve bozguncu tutumlar ortaya çıktı. Mitingin bütün hazırlıkları tamamlanmıştı, fakültelerde toplanan binlerce devrimci sosyalist ve sosyal - demokrat genç büyük yürüyüş kolları ve guruplar halinde Tandoğan Meydanında yerlerini aldıklarında şu manzarayla karşılaştılar: bir kamyonet ve üzerinde kürsü, kürsünün her iki tarafında daha önce kullanılmaması kararlaştırılan bir slogan, gene kürsü üzerinde ortak kullanılması gereken sloganların dışında bir sürü afiş ve pankart. Miting alanının dolması üzerine S.D.D.F. Genel Başkanı Nail Gürman ile görüşen T.D.G.F. Merkez Yürütme Kurulu üyelerine verilen cevap ise kürsü çevresine yerleştirilen bölücü afiş ve pankartlardan daha da bölücü idi.

Valiliğe miting bildirim belgesinin S.D.D.F. tarafından verildiğini dolayısıyle mitingi S.D.D.F. nin düzenlediğini, konuşmacılarla, kullanılacak afiş ve sloganları da tayin etme hakkının kendilerine ait olduğunu ileri süren Nail Gürman T.D.G.F. ye, devrimcilerin güçbirliğini tavizsiz savunan ve eylemde uygulayan bir sosyal-demokrat olan O.D.T.Ü. Öğrenci Birliği Başkanı Erhan Erdoğmuş'a konuşma verilmesinin düşünülmediğini söyledi.

Meydanı dolduran binlerce sosyalist ve sosyal- demokrat devrimci genç hep bir ağızdan «Devrimciler ele ele milli cephede» sloganıyla meydanı inletirken C.H.P. nin göbekçi takımın dümen suyundaki ve milletvekilliği hayalleri ile sosyal-demokrat devrimci gençleri de pasifleştirmek ve devrimci gençliğin birliğini bozmakla görevli bu provokatörün S.D.D.F. Merkez Yürütme kurulu üyeleri ile T.D.G.F. nin vardığı anlaşmayı bozmasına elbetteki izin verilemezdi. Böyle bir durumun ortaya çıkması üzerine, yapılan anonsta bütün T.D.G.F. görevlilerinin hazırlıklı olmaları, gerekirse mitingin bir yürüyüş ardından Kurtuluşta yapılacağı bildirildi. T.D.G.F. Merkez Yürütme Kurulu ile tekrar görüşen Nail Gürman kendilerince tayin edilecek bir kişinin T.D.G.F. adına konuşabileceği ancak O.D.T.Ü. Öğrenci Birliği başkanı Erhan Erdoğmuş'un kesinlikle konuşamıyacağı, daha önce anlaşmaya ters düşen bölücü afişlerin ise kaldırılmayacağı, kaldırılanların ise tekrar asılacağını bildirdi.

T.D.G.F. ye ve O.D.T.Ü.Ö.B. söz verilmeyeceği yolundaki kararın duyulması üzerine T.D.G.F. üyeleri ve O.D.T.Ü. öğrencileri bu duruma müdahale ettiler ve kendi mitinglerine sahip çıktılar. Nail Gürman'ın yaptığı provokasyon niteliğindeki konuşma alanı dolduran binlerce sosyalist demokrat genç tarafınnad protesto edildi ve Nail Gürman miting alanından kovuldu. Bunun ardından kendisini destekleyen birkaç bozguncu, sosyal demokrat gençleri miting alanından çekmek istedilerse de anti-emperyalist ve anti-faşist sosyal-demokrat gençler miting alanında kalarak devrimciler güçbirliğinde kararlı olduklarını eylemli olarak ispat ettiler. Böylelikle Nail Gürman ve hempaları kitleden tecrit edilmiş oldular.

Bundan sonra devrimcilerin hakimiyetinde süren mitingde Erhan Erdoğmuş, Seyhan Erdoğdu ve Niyazi Ağırnaslı konuştular, gençler devrim andı içtikten sonra birlik ve dayanışmaları pekişmiş olarak «devrimciler el ele milli cephede» sloganı ile mitingi bitirdiler.

Erzurum'da Karşı - Devrim Ayaklandı

Geçen hafta Erzurum'da Atatürk Üniversitesinde öğrenci Müslim Seval'in kendisini yakmasından sonra üniversiteli gençler ile bir takım karşı unsurlar tarafından kışkırtılan halk arasında bazı olaylar oldu. Müslim Sevalın kendisini yakmasının sebebi, öğrenciler ile öğretim üyeleri arasında düzenlenen bir foruma hocaların katılmayışı idi. Bu protesto olayından sonra o gece saat 8.30 da genel bir forum düzenlendi. Foruma sadece öğrenciler katıldı. Rektörün anti-demokratik üniversite yönetimi kınandı. Ve kararlar alındı. Bunların arasında özerk üniversite, yönetime öğrencinin % 50 katılması, fakülteler arası dengesizliğin kaldırılması, halka dönük üniversite de vardı? Daha sonra bir boykot komitesi seçildi ve fo-

rum dağıldı. Forumda alınan kararlar Anadolu Ajansına da bildirildi. Ayrıca bildiriler dağıtıldı.

Ertesi gün Müslim Seval'ın arkadaşları toplu halde Atatürk anıtına giderek bir siyah çelenk koydular. İstiklal marşı söylendi. Bu sırada halktan bir grubun saldırısına uğradılar. Çatışmalar oldu. Ve öğrenciler yurtlarına döndüler. O gece tekrar bir genel kurul yapıldı. Yurt binası bir süre taşlandı. Emniyet ve kolordu, olaylardan ancak yarım saat kadar sonra olay yerine geldi. Olay bu kadarla da kalmadı. Şehirde üniversitelerin gittkleri lokal ve pastahaneler de tahrip edildi. Bir gazinoda bir üniversiteli balkondan aşağı atıldı ve bacakları kırıldı. Olaylardan sonra 10'u ağır, 20 si hafif yaralı olmak üzere 30 üniversiteli yaralandı.

Yukarıda kısaca özetlenen bu olaylar dizisinin de arkasında camilerde verilen vaazlar, komünizmle mücadele derneğinin teşviki, satılmış rektör ile iktidarın öğrenci hareketlerini bastırmak üzere hazırladıkları planlar vardı. Olaylardan on gün kadar önce camilerde verilen vaazlarda 'bir komünistin ölümünü görme'nin on kere hacca gitmeye bedel olduğu, bir komünisti öldürmenin ise yarım cennet kapısının açılması demek olduğu halka söylenerek iktidarın devrimci üniversiteler hakkındaki tasarılarının ideolojik ortamı hazırlanıyordu. Öğrencilerin Atatürk anıtına çelenk koymaları sırasında ise halk arasında kışkırtıcı olarak aşırı sağcı olarak tanınan belediye reisinin kardeşi ve bazı komandolar bulunuyordu. Bazı hadiselerin çıkacağını önceden bildiği halde, Vali, görevini yapmak yerine baloya gitmeyi tercih etti. Ortada bir tertip olduğu apaçıktı. Ayrıca Valinin izni olmadığı müddetçe kolordu da hiç bir müdahalede bulunamıyordu. Erzurum olayı daha önce bir kaç ilde örneklerini gördüğümüz, karşı devrimci unsurların başkaldırışından başka bir şey değildi.

Daha sonra rektörün izni ile üniversiteye polis girdi. Ve 150 kişi hakkında savcılıktan tutuklama kararı alındı. Kararın gerekçesi ise devlet malını ziyan, anarşi çıkarmak ve yaralamak idi. Her yerde olduğu gibi yine polis suçlulara sahip çıkıyor ve hakim sınıfların çıkarlarını koruyordu.

iktidarın ve onun uşaklarının devrimci üniversite öğrencilerini yıldırma çabalarından birisini daha gördük. Ama onlar bir şeyi unutuyorlar. Baskılar bizleri yıldırıp bıktıracağı yerde inancımızı daha da fazla güçlendiriyor ve onların gösterdiği tepkiler yaptığımız eylemin doğruluğunun bir ölçütü oluyor.

Şehit Anaları Hesap Soruyor

Battal Mehetoğlu ile Taylan Özgür'ün anneleri ve Ali Turgut Aytaçın eşi, katillerin yakalanmayışının Hukuk Devletine inancı sarstığı iddiası ile Cumhurbaşkanına, senato ve millet meclisi, Yargıtay, Anayasa Mahkemesi, Yüksek Hakimler kurulu başkanlarına, Başbakana ve Cumhuriyet Başsavcısına dilekçeler vermişlerdir. Bu dilekçelerin metni şudur :

1) Taksim meydanında tertiplenen KANLI PAZAR'da üç kişi şehit edildi. Bunlardan ALİ TURGUT AYTAÇ'ın katilinin kanlı elinde hançerle çekilmiş resmi gazetelere basıldığı halde POLİS KAATİL yakalanmamıştır.

2) 23 Eylül 969 günü Beyazıt'ta Marmara sineması önünde kurşunlarla yaralanan ve saatlerce karakollarda bekletildikten sonra götürüldüğü hastanede ölen M. TAYLAN ÖZGÜR'ün kaatili serbestçe dolaşıyor ve görevine devam adı altında delilleri yoketmeye çalışıyor.

3) Yıldız camiinde sabah namazı kıldıktan sonra Yıldız Teknik Okulunda saldırıp BATTAL MEMETOĞLU'nu öldürenler, halkımızın dini duygularını tahrik ederek bu tür siyasi cineyetlere teşvik edenler de Adalete teslim edilmemektedir.

4) Camilerimize kadar sızan yabancı ajanların gençlik aleyhine ölüm saçan tahrikleri durmuyor, aksine gittikçe cüretlenerek devam ediyor.

Üniversite gençliği, yurdun bağımsızlığı üzerine titreyen vatanperver insanlar kurşunlanıyor ve failler yakalanmıyor. Gençliğin sağcı, solcu diye, halkımızın sünni, alevi, Kürt, Türk, Lâz diye kamplara ayrılıp birbirleri ile kanlı kavgalara sürüklenmesinden, polis elbisesi altında barınan katillerin yeni cinayetlere sürüklenmelerinden, durmadan körüklenen kardeş kavgalarından, vatanımızı sömüren, bağımsızlığımızı büsbütün yoketmeye çalışan yabancı kaynakların ve bir avuç satın alınmış işbirlikçinin yararlandığı düşünülmelidir.

ŞEHİT ANALARI OLARAK SİZLERİ GÖREVE DAVET EDİYORUZ :

a) Anayasaya, kanun devletine saygıyı alabildiğine zedeleyen siyasi cinayetleri düzenleyenleri, katilleri himaye edenleri LÂNETLEYİNİZ ve katillerin yakalanmasını hükümetten ısrarla isteyiniz.

b) Hafızal beşerin nisyan ile malül olmadığını isbat ederek; kanun devleti kuruluncaya, suçlular adaletin pençesine teslim edilinceye, polis iktidarın zulüm aleti olmaktan kurtarılıncaya kadar hükümet üzerindeki baskılarınızı devam ettiriniz.

c) Bilinen, tanınan sanıkları yakalamıyan hükümetin bu tür hareketlerine gözyumanların TOPYEKÜN suç ortağı sayılacaklarını, içtimaî mevkilerinizi ve tarihî yerinizi de düşünerek gittikçe daha sert tekrarlayınız.

Ta ki GERÇEKTEN TAM BAĞIMSIZ bir ülke olabilelim ve kanunun üstünlüğü ülkesine halkımızın inancını yeniden sağlıyalım. Şehit yavrularımızın katillerinin adalete teslimini istiyoruz. SAYGILARIMIZLA.

C.H.P. Genel Başkanı İsmet İnönüye'de aşağıdaki

telgrafı çekmişlerdir.

SAYIN İSMET İNÖNÜ,

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı - ANKARA

Zonguldak'ta iki işçi ekmeğine katık istedi diye kurşunlandı.

Türk'ün ırzını, namusunu Amerikan Altıncı Filonun ayaklarından altına serdirmeyeceğiz, diyen şerefli bir yığına karşı düzenlenen kanlı pazarda iki yiğit insan şehit edildi ve yüzlerce insan yaralandı.

Yıldız Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisine saldırtılanlara Battal Mehetoğlu ve Mehmet Büyüksevinç öldürtüldü.

Hürriyet Meydanında Taylan Özgür kurşunlandı.

Vedat Demircioğlu polis coplarının altında can verdi ve hiçbirisinin kaatili yakalanmadı. Onları öldürtenlerle, cinayetlerinin yanlarına kalacağını sananlar yeni cinayetler hazırlama cesaretini buldular.

Kurtuluş savaşımız 1919 ların şartlarından daha ağır koşullar altında yeniden ortalardadır. VE bağımsızlıktan yana olanların öldürülmesine, gençliğin sindirilmesi ve halkın uyuşturulması çabalarına arasız devam ediliyor.

Bütün bunlar ne için? Tanesi üçyüzbine alınıp satılanların, milletin bankalarını yağma edip, yüzmilyonlar kaldıranların, yurdu yabancı sermayeye peşkeş çekenlerin saltanatlarını sürdürmek için mi? Anayasanın emrettiği devrimlerden hangisi gerçekleşti?

Bu arada siz kuyudan adam çıkarmakla çok meşgulsünüz. İşbirlikçi iktidarın anayasa davranışları işçi ve gençlik kıyımlarına yeşil ışık yakmayın. Yoksul halkın dinî inançlarını sömürenlerin sorumluluğuna katılmayın. Bizim bir türlü kavrayamadığımız ince riyazî hesaplarınızı bir kenara itin. Kaatillerin yakalanmasını ısrarla isteyin. Solu, 24 saatte ortadan kaldırma değiminizi, solsuz demokrasinin nasıl olacağını halka ve dünyaya açıklayın ve artık tarihinize sahip çıkın.

Geç kalıyorsunuz. Size de millete de yazık oluyor.

Saygılarımızla...

Alaçam Tütün Mitingi

«Gerçek bir sosyalist olmak yanlızca işçi ve köylülerle omuz omuza çalışmakla mümkündür.» Bu sözlerin derin anlamını kavrayan proleter devrimcileri işçi ve köylü kitleleriyle bağ kurma eylemine hız verdiler. Bir gençlik örgütü olan T.D.G.F. kırsal bölgelerde kendi insiyatifi ile eylemler koydu. Özellikle kırsal bölgelerdeki bu eylemler Milli Demokratik Devrim mücadelemizi yeni boyutlara ulaştırdı. En azından Milli Demokratik Devrimin işçi sınıfı önderliğinde bir köylü devrimi olduğu gerçeği iyice doğrulandı ve kırsal bölgelerin önemi anlaşıldı.

TDGF'nin ortaya koyduğu eylemlerden sonuncusu Alaçam mitingidir. Alaçam Samsun iline bağlı 7800 nüfuslu küçük bir ilçedir. Temel ürün tütündür. Tütün dışında balıkçılık ve diğer tahıllar önem sırasına göre sıralanabilir. Alaçam'da ücretli işçi hemen hemen hiç yoktur. Küçük aile üretimi bölgeye hakimdir. Köylüler tütün dışında ürettikleri tahılı saman ve hayvanlarına yem olarak kullanırlar. Çoğu kez bu ürettikleri kendilerine yetmez ve yiyeceğinin büyük bir kısmını dışardan sağlar. Bilhassa dağ köylerinde (tütünün de para etmemesi nedeniyle) hayvancılık gelişmektedir.

Bölgede hiç toprağı olmayan veya az toprağı olanlar fazladır. Büyük toprak sahipleri ise azdır. Ailelerin kalabalık oluşu ve her seferinde toprağın bölünmesi, ekilebilir arazinin az oluşu gibi etkenler halkı büyük şehirlere gitmeye zorlamaktadır. Aşağı yukarı erkeklerin yüzde doksan beşi amelelik yapmak üzere büyük kentlere giderler.

Alaçam'da tefecilik çok etkin bir durumdadır. Tefecilerin hemen hemen hepsi şehirde oturur Halk bunlara «çorbacı» der. Bunlar çoğu kez tüccardırlar da. Bunların bazıları yabancı kumpanyaların, tütün şirketlerinin komisyonculuğunu da beraber yürütür.

Şubat başlarında bir gurup TDGF üyesi Alaçam'a gitti. Alaçam'daki çelişkileri çok iyi tahlil eden ve kavrayan gençler örnek bir proleter devrimci çalışma yaptılar. Şimdiye kadar kırlarda koyduğumuz eylemlerin en başarılısı oldu Alaçam. Alaçam'a gelen devrimciler hemen Alaçamd'aki devrimci veya sempatizan unsurlar ile ilişki kurdular. Köylüler, tütünlerinin değerlerini alamadıklarını, tüccarların tekelle işbirliği yaptığını, oy dilenmeye gelenlerin ortalıklarda görünmediklerini, tefecilerin (corbacılar) en iyi tütünlerini 2-3 liradan ellerinden aldıklarını, tekelin daha az vererek onları tüccara satığını ve bu senede bu oyunların tekrarlanacağını anlatıyorlardı. Köylüler bunları biliyorlardı ,ancak çıkış yolu ne olacaktı, işte

olaylar

devrimci gençlerde köylülere bunu anlatmaya çalışıyorlardı.

Alaçam köylerinin hemen hemen hepsinde gençliğe karşı bir yakınlık ve sempati vardı. Bunun belli başlı nedenlerini şöyle sıralayabiliriz.

a) Bütün erkek köylülerin, amelelik yapmak için büyük kentlere gitmeleri, buralarda gençlik hareketlerini daha yakından izlemeleri ve gençlerin grevlerde işçileri desteklemelerini görmeleri;

b) Alaçam köylerinin büyük bir kısmın yol yoktur. Patika yollar ise çok çamurludur. Yaya, beş, altı saatte ancak bu köylere varılabilir. Bu şartlar altında gençlerin köylere gidişi köylüleri son derece şaşırttı. Bir köylünün arkadaşıyla konuşurken söylediği şu sözler çok ilginçtir: «Yollar çamur, bir yandan da yağmur yağıyor. Bir baktık gençler geliyor köye. Ayaklarına baktım benden farklı değil. Saçlarına baktım normal. Söylediklerini dinledimki hep benden yan konuştular. Ve bunlar benden dedim kendi kendime.»

c) Bir diğer önemli etkende gençlerin Alaçam köylerine gidişinin seçim zamanı olmayışıydı. Çünkü Alaçam köylerine dört senede bir at sırtında bir yabancı gider ve kendisi için bir şeyler isterdi. Oysa devrimci gençler kendileri için hiç bir şeyi istememişler aksine köylülere kendi kurtuluş yollarını gösteriyordu.

d) Bir önemli etkende örgütlü karşı-devrimin Alaçam köylerine girmemiş olmasıdır.

16 Mart tarihi Alaçam'da piyasanın açılış tarihi idi. O güne kadar TDGF'li gençler köyleri bir kez daha gezdiler. 18 Mart günü Alaçam'da «tütün sömürüsünü protesto ve bağımsızlık» mitingi yapılacağı köylülere ilân edildi. 18 Mart Çarşamba günü sabahtan itibaren mitingin yapılacağı alanı köylüler doldurmaya başladılar. Bu arada TÖS Alaçam şubesi de bir bildiri dağıtarak devrimci gençlerin hareketini desteklediğini bildiriyor ve tütün sömürüsünü köylülere açıklıyordu. Bildiride TDGF'li gençlerin Alaçam'a gelmelerinden de söz edilerek şöyle denmektedir:» Tütün ekicisi, soyulan balıkçı, ezilen esnaf, orman köylüsü arkadaş: bu yıl ilk defa sıcak evlerini, lüks okullarını, Ankara'nın asalt çamursuz yollarını bırakarak bir gurup genç geldi Alaçam'a. Senin verdiğin vergilerle yapılan okullarda okuyan bu gençler, hiçbir çıkar gözetmeden sana olan borcunu ödemek için geldiler. Senin daha çok soyulmana seyirci kalmak, onlar için ihanet olurdu halkımıza.

Bu iyi niyetle gelen gençlerin, sizi uyandırmasından korkanların, sizi soyanların işine gelmezdi bu. Onlara türlü tuzaklar hazırladılar. Bağımsız Türkiye'yi savunan, tütün ekicisini sendika kurmaya çağıran, herkesin üç liraya serbestçe alabildiği haritayı taşıyan, 7 genci hapsettiler. Köylüyü bedava dağıttıkları ilaçları da aldılar ellerinden. Ayaklarında Sümerbank'da serbestçe satılan ayakkabıları ve sırtlarındaki parkaları da «askeri mal» gerekçesiyle aldılar. Sandılar ki gençler korkup Ankara'ya dönecekler. Ama onların bu hayalleri boşa çıktı.

Gençlerin hepsi Samsun Ağır Ceza hakimleri tarafından serbest bırakıldı. Hepsi de suçsuz görüldü. Gençler şimdi mücadelelerine daha büyük bir inanç devam etmektedirler.

Bu, sizi soyanlara şerefli Türk hakimlerinin indirdiği bir darbe olmuştur. Türkiye hakimleri bu kararıyla Türkiye halkının yanında, keyfi yönetimin karşısında olduğunu göstermştir.

Biz Atatürkçü öğretmenler olarak gençleri bu uğraşılarında kutlarken halkı soyan çorbacıların, tüccarların ve onlara alet olanların bu davranışlarını şiddetle kınarız.

Kahrolsun tütün üreticisini, işçiyi, köylüyü soyanlar.

Yaşasın halkı için mücadele eden tüm yurtseverler.

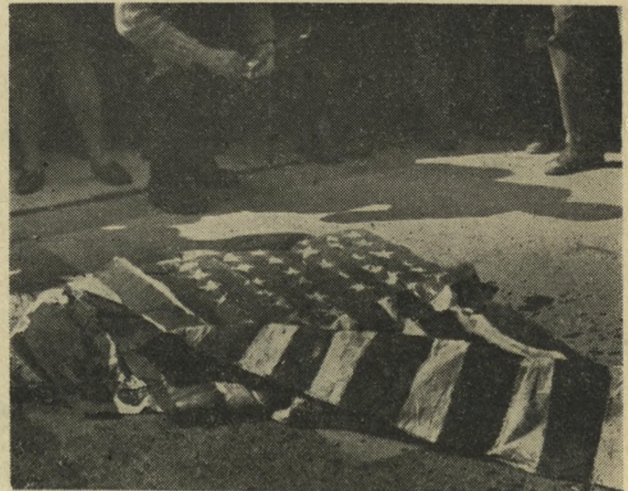
Yaşasın köylülerin, işçilerin, öğretmenlerin, gençlerin ve namuslu aydınların birliği.»

Mitingden az önce dağıtılan bu bildiri son derece etkili oldu. Dondurucu soğuğa ve yağmura rağmen 1500 kadar köylü mitinge katıldı. Potansiyel son derece yüksek idi. Mitingden sonra üç genç Alaçam'da kaldı ve köylülerle birlikte Karadeniz Tütün Üreticileri Sendikasını kurdular.

Hacettepe'de Bağımsızlık Haftası

Mart ayı içinde Amerikan Emperyalizminin Türkiye'deki kültür üslerinden Hacettepe Üniversitesinde devrimci gençlik tarafından «Bağımsızlık Haftası» düzenlendi.

Bağımsızlık haftası devrimci gençlerin Amerikan Emperyalizminin Türkiye'deki oyunlarını ortaya koyduğu ve devrimci gençlerin millî kurtuluşçu bilinçlerini bilediği bir forum, ile başladı. Foruma devrim şehitlerinden Turgut Aytaç'ın eşi Eflan Aytaç, Battal Mehetoğlu'nun annesi İnsaf Mehetoğlu ve Taylan Özgür'ün babası Mustafa Özgür de katıldılar.

Konuşmacılar özetle Amerikan emperyalizminin vesayetindeki gerici parlemantarizm iflas ederken işbir-

likçilerin devrimciler üzerinde baskısının şiddetlendiğini, ancak devrimcilerin yılmıyacağını belirttiler. Devrimci gençler ayrıca Amerikan Emperyalizmine ve yerli işbirlikçilerine karşı tüm milli güçlerin birleşerek bir savaş vermesi gerektiğini, bu savaşın ergeç zafere ulaşacağını belirtmişler, Türkiye'de Amerikan bayrakraklarının dalgalanmasına bütün yurtseverlerin karşı çıkması gerektiğini söylemişler bu nedenle «Bağımsız Türkiye» sloganını birlikte haykırarak bir Amerikan bayrağını yakmışlardır.

Bağımsızlık haftasında «Emperyalizme Karşı Devrimci Gençlik» konulu bir fotoğraf sergisi açılmıştır. Daha sonraki günlerde Seyhan Erdoğdu «Emperylizm Nedir?,» Muzaffer Erdost «Emperyalizmle Mücadele» konulu konferans vermişler ve Ruhi Su gecesi düzenlenmiştir.

TÖS Bir Hâkimi Reddetti

5/4/1970 tarihli Cumhuriyet gazetesinde Türk Amerikan hukukçulaı derneği kurucuları, üyeleri ve bu dernek tarafından düzenlenen Amerika gezilerine katılanların isimleri yayınlanmıştır. Bunlar arasında Ankara 4. asliye ceza hakimi Lütfü Erdemir de vardır.

1968 yılında TÖS tarafından düzenlenen Devrimci Eğitim şurasında, Fakir Baykurt, öğretmenler ve bazı öğretim üyeleri tarafından verilen raporlarda siyasi faaliyette bulunulduğu ve sendika tüzüğündeki amaçların dışına çıkıldığı iddia edilmiş ve TÖS yürütme kurulu üyelerinin cezalandırılmaları ve TÖS'ün kapatılması istenilmişti.

Bu davaya yukarıda sözü edilen Türk Amerikan hukukçular derneği üyelerinden Lütfü Erdemir bakmaktaydı. Devrimci Eğitim şurasında Amerikan emperyalizminin Türk ulusal eğitimi üzerindeki zararları, barış gönüllüleri, Amerikan tipi beslenme eğitimi, süt tozundan zehirlenmeler ve Amerikan eğitim komisyonlarında görevlendirilmeleri eleştirilmişti.

TÖS avukatları Halit Çelenk, Nevzat Helvacı ve Celâl Özdemir böyle bir davada hakimin tarafsızlığını muhafaza edemiyeceğini ileri sürerek hakimi reddetmişlerdir.

Nallıhanda Köylü Hareketleri

Nallhıan, Ankara iline bağlı, Ankara'ya 150 km. kadar mesafede, nüfusu 3000 olan bir kasabadır ve ilçeye 80'e yakın köy bulunmaktadır. Ankara'ya yakın oluşu, bölge halkına sık sık başkentle temas imkânı ğa bağlı feodal ilişkiler - örneğin doğu anadoluda olduğu gibi değildir. Öyle, çok geniş ekilen araziye sahip toprak ağalığı şimdi pek kalmamıştır. Fakat bunun yanında, eski den bu güce sahip ağaların hikayeleri hala anlatıldığı gibi, bunların torunları da bugün, devlet otoritesini kendi sınıfsal çıkarları için gayet iyi kullanmakta, particilik kanalıyla köylüler üzerinde bir baskı unsuru olarak yer almaktadırlar. Bu öyle bir şeydir ki, bu durumda artık bütün otoritenin toplandığı bir güç haline gelen ağalar köylüleri kıskıvrak kavramakta ve kendi yerlerini muhafaza edebilmektedirler. Fakat köylü, gerek kendi hayat şartları bakımından, ağaya direk bağlı olmadıklarından, gerekse kendi işlerini Ankara'ya giderek takip edebilmek imkanına az buçuk sahip olduğundan, ağaların baskı ve tahakkümüne karşı daha uyanık, daha az itaatkar bir özellik kazanmıştır. Bu durumda ne yapmak gerektiği önüne kondğuu zaman bunu daha kolay kavrayabilmekte ve mücadele gücü daha fazla olmaktadır.

Nallıhan'da köylülerin başlıca gelir kaynakları: Ova köylerinde çeltik, dağ köylerinde ise hayvancılıktır. *(koyun keçi) Bunun yanında, buğday ekerler, bazı* köylerde elme yetişir. Dağ köylerinde tiftiken elde edilen kazanç, köylülerin başlıca gelir kaynaklarıdır. sağlamakta, bu ise bölgesel çelişkilerin çözümlenmesi ve devrimci mücadele ortamının yaratılması açılarından ayrı bir özellik kazandırmaktadır. Nallıhan'da topra-İlçede tiftik kooperatifi ve elmacılık kooperatifi kurulmuş fakat bunların ikisini de ağalar ele geçirmişlerdir. Çeltikten ise parayı tüccar kapmakadır. Banka kredisi, şüphesiz ağalara işlemekte köylü kredi alacağı zaman da sanki krediyi ağa dağıtıyor zannı uyandırılmaktadır.

Nallahan'da hareket ilk olarak Nallıdere köyünde ağalardan Gürkanların tasarrufu altındaki onbeşbin dönüme yakın, bayırın devrimci gençlerin önderliği ve köylülere yardımcı olması sayesinde ağalardan fiilen alınması şeklinde başladı. Ellerinde 94 dönümlük tapulu arazisi olan ağalar ve yıllardan beri bayırı yirmiotuz bin liraya kiraya vermekteydiler. Köylüler tam bir beraberlik içinde bayıra el koyup ağanın koyunlarını dışarı sürdükleri ve kendi koyunlarını otlatmaya başladıkları zaman ağalar, küplere bindi. Jandarmayı harekete geçirmeyi denediler ve devrimci gençler ilk olarak karakola götürüldüler. Ama köylüler arkasından karakola doğru yürüyüşe geçince durum değişti ve karşı taraf bu sefer işin biraz pahalı olduğunu anladı. Bugün kaymakamlığın ağaların şikâyetine verdiği red kararı ile artık köylülerin bayır problemi çözümlenmiş durumdadır ve dış bayırının adı oy birliği ile köylülerce *Devrim Bayırı* olmuştur.

Köylülerin bu zaferi kendi güçleriyle neler yapabileceğini ortaya koyunca, bütün civar köylerde olay hızla yayılmış ve diğer köylüler de kendi meselelerini halletme sabırsızlığı içine girmişlerdir. Devrimci gençleri köylerine çağıran köylüler her türlü mücadeleye kararlı olduklarını ortaya koymuşlar ve ne yapmak gerektiğini düşünmeye başlamışlardır.

100. Doğum Yıldönümünde

LENİN VE YAKINLARI

1907'de Lenin'i ilk defa gören Londralı işçiler, onun Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin kongresindeki tavrından bahsediyorlardı. Biri onu söyle karakterize ediyordu:

— Bilmiyorum, Avrupada belki işçiler, onun kadar zeki başka bir adama, Bebel vesaireye maliktirler. Fakat bunun gibi hemen sevebileceğim başka bir adama sahip olsunlar zannetmiyorum.

Başka bir işçi gülümseyerek ilave etti :

— Bu bizimkilerden, karar sahibi bir adam.

Ötekiler cevap verdiler :

— Plekhanov da bizimkilerdendir.

O zaman şu cevabı işittim :

— Plekhanov bizim efendimiz barine'miz. Lenin ise arkadaşımız.

1917 sonbaharında Sormov'lu bir işçi olan Dimitri Pavlov'a, Lenin'in en göze çarpan özelliği nedir diye sordum.

— Sadeliği, dedi. Ve ilâve etti: O hakikat kadar sadedir.»

MAKSİM GORKİ

«... Nasılsın? Fazla üşüyor musun? Sıhhatin iyimi?...» Yolculuğunuz iyi geçti mi? Yolda fazla yoruldun mu? Dinlendikten ve işlerini yoluna koyduktan sonra bütün bu sorulara cevap vermeni rica ederim.»

Bu satırlar V. I. Lenin'in annesine yazdığı mektuptan alınmıştır.

Zaman çok kıymetli bildiğimiz insanları bizden alıp götürüyorsa da, geçmişi canlandıran kıymetli mektuplar ve hatıralar kalıyor. Lenin, annesi Mariya Aleksandrovna Ulyanova'ya pek çok mektup yazmıştır. Biz 170 mektubu biliriz. Her mektup şefkat ve kaygıyla doludur.

V. Lenin evinden Petersburg üniversitesine imtihan vermeye gittiği günden itibaren annesiyle mektuplaşmaya başlamıştı. Annesiyle Lenin pek seyrek görüşüyorlardı. Lenin, sonraları hapse atılmış, Şuşenskoye'ye sürgün edilmiş ve uzun bir zaman yurt dışında yaşamıştı. Lenin herkesten fazla annesine güveniyordu.

Viladimir İlyiç, Ulyanov'lar ailesi felaketle karşılaştığı zaman, annesine özel bir ilgi gösterirdi. Felaketler de az değildi.

Lenin'in annesinin başına neler gelmemişti. Çocukları 19 defa tutuklanmıştı. Günde dört hapishaneye birden çocuklarına bir şeyler götürdüğü günler olmuştu. Mariya Ulyanova'nın hayatının son 20 yılında, (Mariya Ulyanova 82 yaşında öldü.) pasaportunda yaşadığı yerleri gösteren 41 damga vardı. Marya Ulyanova, bu şehirden o şehire çocuklarının sürgün edildiği yerleri dolaşmış durmuştur.

Mariya Ulyanova oğlu Vladimir ile birlikte yaşamayı çok arzu etmiş olmasına rağmen onunla birlikte yaşayamadı. Küçük çocuklara bakmak gerekti, bunun için Vladimirle sık sık görüşemiyordu. Vladimir Ilyiç de annesini uzun zaman göremediği için üzülüyordu.

Lenin'le beraber zorlukları yenerek, yenilgiye uğrıyarak, kurbanlar vererek, Büyük Ekim - Kasım devriminin zaferine, sosyalist toplumu kurma işine doğru yürüyen savaşçıların ilk saflarında kadınlar da yerlerini almıştır. Bunlar arasında Nadejda Krupskaya, Anna ve Mariya Ulyanovalar, Inessa Armand, Yelena Stasova, Aleksandra Kolontay, Olga Lepeşinskaya, Mariya Andreyeva ve birçok daha başkaları vardı.

Vladimir İlyiç eşi Nadejda Krupskaya'ya, pek az insana özgü bir ilgi gösterirdi. Ulyanovlar ailesini yakından tanıyan bir dost bir dağ gezintisini (İsviçre'de) hatırlarken şunları yazıyor :

«Birden bire karşımızda bir çiçek tarlası gördük. Vladimir İlyiç Nedajda Konstantinova için çiçek toplamaya başladı. 'Nadejda çiçekleri sever', dedi ve gençlere özgü ustalık ve çeviklikle bir demet çiçek topladı.»

Vladimir Ilyiç, eşsiz kaldığı zaman zorluk çekerdi. Nadejda Konstantinovna, böyle zamanlarda Lenin'in kendisine kısa ve neşesiz mektuplar yazdığını hatırlıyor.

Lenin'in kızkardeşleriyle arasındaki bağ samimi ve sağlam dostluk bağlarıydı. Bu dostluğun temeli ta baba evinde atılmıştı. Çocuklar, babalarının eve döndüğü günleri, haftalarca, aylarca beklediklerini hatırlıyorlardı. Lenin'in babası, halk okulları müfettişi Ilya Nikolayeviç Uleyanov, kışın fırtına ve soğuk günlerde, ilkbahar sular taştığı zaman, Simbirsk vilâyetini dolaşırdı.

Lenin'in küçük kardeşi Mariya, Lenin'in *Iskra* gazetesini dağıttığı, gazetenin yazı idaresiyle temasta bulunduğu, Moskovada ki sosyal demokrat teşki-

latında çalıştığı için 1900 yılının 1 Martında tutuklanıp hapse atılmıştı.

1900 yılının yazı sıcaktı. Hapisanede tecrit hücresinde kalmak kolay değildi. Yakınlarla ve dostlarla görüşmek yasaklanmıştı. Tecrit hücresinin ne olduğunu çok iyi bilen Vladimir Ilyiç, kız kardeşinden endişeleniyordu. Ona sağlığı ve çalışma kabiliyetini muhafaza etmek için neler yapması gerektiğini her gün muhakkak jimnastik yapmasını, önce tercüme ile uğraşmasını, sonra okumasını ciddi kitaplardan sonra, güzel yazılar okuması gerektiğini bildiren mektuplar gönderiyordu...

Yıl 1908. Lenin «Materyalizm ve Ampiriokritizm» adlı eseri üzerindeki çalışmaları bitirmişti.

Tek nüshada el yazısı. Bu 400 sayfalık muazzam etüdün Rusya'da basılması kime verilebilecekti?

Bu kolay bir iş değildi. Irtica, polis takibi şartlarında elyazısını muhafaza etmek, bu eseri basabilecek, tashih edebilecek ve yayabilecek basım evini bulmak gerekti.

Vladimir Ilyiç bu işi ablası Anna'ya verdi. Gizli işler çevirmekte çok usta olan Anna, (ki bunu ona Lenin öğretmiştir) çar ajanlarını çok iyi aldatabiliyordu. Anna, o zamana kadar «Rusyada Kapitalizmin Gelişmesi» adlı kitabın (1899) ve bir sıra daha başka eserlerin neşriyle uğraşmıştı.

Elyazısını muhafaza ve düzenlemek gibi çetin bir iş yarım yılı almıştı. 6 aylık gergin çalışmalar; tashihlerin okunması ve karşılaştırılması, kontrol için bunların hemen kardeşine gönderilmesi ve geri alınması ,gibi yoğun bir çalışmadır. Vladimir Ilyiç acele ediyor, kitabı çabuk basmak gerektiğini söylüyordu. Lenin kızkardeşine gönderdiği mektupta şunları yazmıştı: «... kitabın bir an önce çıkması benim için pek önemlidir. Hem edebi hem de ciddi siyasi taahhütlerim bu kitabın çıkmasına bağlıdır.»

Anna elinden geleni yaptı.

Lenin'in sekreteri, tercümanı, yardımcısı ve haberdarcısı olan İnessa Armand partinin binlerce büyüklü küçüklü ödevini yerine getirmiş, Lenin'in en güvenilir arkadaşlarından biri olmuştu.

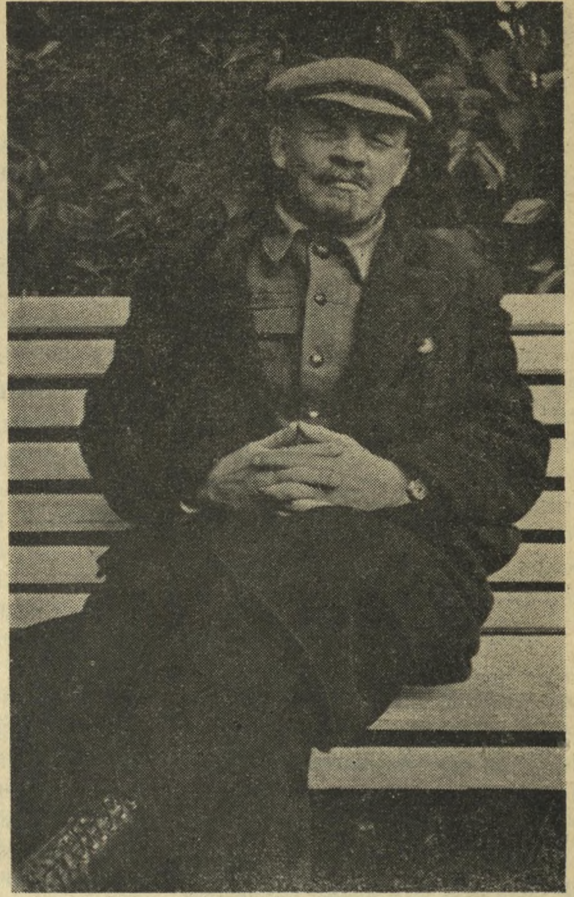
Eskiden Moskova'nın meşhur fabrikatörlerinden birinin eş ve beş çocuk annesi olan bu küçük boylu ince kadın, muhitinden ayrılıp devrimle uğraşmak için kendisine gereken kuvveti toplıyabilmişti.

Lenin'in Inessa Armanda gönderdiği mektuplar her zaman «Sayın dostum» sözleriyle başlıyordu.

Lenin Inessa'nın işlerini dikkatle izliyor, ondan fikir soruyor, onunla parti çalışmalarıyla ilgili en çetin nazari ve pratik sorunları görüşüyordu. Yanlış adım atılırsa, Lenin yumuşaklıkla, bazan da sertlikle hatayı söyler ve hatayı düzeltmeye yardım ederdi.

... Inessa Armand evlenme, aile, aşk ve cinslerin karşılıklı ilişkileri sorunları hakkında bir broşür neşretmeye hazırlanıyordu. Armand o zaman bir çok kadınları ilgilendiren bu sorunlara proleter açısından cevap vermek istiyordu. Vladimir Ilyiç İnessa'nın broşür için hazırlamış olduğu plan hakkında fikrini söylemişti.

Lenin bu hususta şunları yazmıştı: «Daha şimdiden bir fikri belirtmek isterim. Aşk hürriyetine dair (kadınların) talebi kenara atmayı tavsiye ederim. Bu proleter değil burjuva talebidir.»

Büyük Ekim - Kasım devrimi zafer kazandıktan sonra Vladimir İlyiç daha devrime hazırlandığı zaman kadın sorunlarıyla ilgili çaba gösteren Nadejda Krupskaya, Aleksandra Kolantay Inessa Armand, dahil bir grup kadına 1918 yılının Kasım ayında işçi ve köylü kadınlarının Birinci kongresini çağırmak ödevini vermişti.

Kongreye 300 kişinin geleceği tahmin edilmişti, oysaki 1147 kadın gelmişti. Onlar Moskova'ya işlerini görüşmek, milyonlarca kadını ilgilendiren sorulara cevap bulmak için pamuktan ceket, erkek ceketleri, asker uniforması ve yırtık pırtık ayakkabılar giyerek gelmişlerdi.

«Eser'ler»den, Kaplanın suikastinden sonra zorla iyileşen Vladimir Ilyiç'in konuşması, kongrenin başlıca olayı olmuştur.

19 Kasımda gazeteler, başkanın delegeleri zorla teskin ettiğini ve Lenin'in toplantıda dünya devriminde katılanların rolü hakkında bir konuşma yaptığını bildiren haberler yayınlamışlardı.

Lenin onlara şunları söylemişti: «Kanunumuz, kadını haksız yapan şeyi tarihte ilk defa olarak silmiştir. Şimdi vazifemiz, milyonlarca kadını sosyalist devrime faal olarak katılmaya celbetmektir.»

Delegelerin birçokları, o gün Sovyet egemenliğinin karşılarına ne kadar büyük ödevler ileri sürdüğünü ilk defa olarak öğrenmişlerdi.

Yelizaveta ORLOVA
A P N

11

K I B R I S

Geçtiğimiz günlerde, Kıbrıs sorunu kamu oyunu tekrar meşgul etmeye başladı. TASS ajansının yayınladığı bir bildirinin ardından Makarios'a yapılan suikast ve Yorgacis'in öldürülmesi Kıbrıs sorununu tekrar gazete manşetlerine çıkardı. Nedir kıbrısta dönen dolaplar?

Şimdiye kadar yapılan açıklamalar, önerilen çözüm yolları bir takım soyutlamaları dışına çıkamamış ve Kıbrıs Türk toplumunu çatışmaların başladığı zamanki durumdan çok gerilere itmiştir. Sorun somut, yani uluslararası ilişkiler içinde ele alınmalı ve çözüm yolları dünyanın genel değişimi yönünden aranmalıdır. Aksi halde bulunan çözüm yolları Kıbrıs Türklerini daha kötü duruma sokmaktan başka bir işe yaramayacakır.

Kıbrıs'ın uluslararası ilişkiler içinde yeri nedir ve Kıbrıstaki İngiliz üslerinin görevleri nelerdir? Bu soruların cevaplarının aranması bizi adanın coğrafi olarak hakimiyeti altına aldığı Orta doğunun durumunu kavramaya zorlar.

Orta Doğu ülkeleri, emperyalist çıkarların cirit attığı; büyük petrol şirketlerinin istediği hükümetleri devirdiği istediği hükümetleri başa geçirdiği bir bölge. Fakat emperyalizmin bu rahatlığı fazla sürmüyor, 1950 yılında bütün dünyayı saran milli kurtuluş hareketleri kısa zamanda Orta Doğu'yada yansıdı. Küçük burjuva önderliğinde Mısır ve Suriye hareketleri neticesinde emperyalizmin Süveyş kanalını kaybetmesi ve bunun ardından Irak, Fas ve Cezair'i kaybetmesi emperyalizmin Petrol çıkarlarının geleceğini karartmaya başladı. Bu ortamda emperyalizm milli kurtuluş savaşlarına karşı petrol çıkarlarını dolayısiyle gerici Arap yönetimlerini ve İsrail'i nasıl koruyacaktı? İşte burada düğüm çözülüyor: Kıbrısta ki üsleri sayesinde.

Kıbrıstaki İngiliz üslerinin durumu nedir? İstanbul Kıbrıs Türk Talebe Cemiyeti'nin (TKTTC) Haziran 1969 tarihli bültenindeki hartayı gözden geçirirsek şunları görüyoruz güney doğuda, İskenderundan süveyş kanalına kadar bütün doğu akdeniz sahillerini kontrol altına alabilen DİKELYA üssü, güneyde, Mısır ve onun batısını kontrol altına alabilen AKROTUR üssü. Bunların yanısıra bütün adaya dağılmış 40 tesis, talim sahası, uçuş bölgesi ve atış bombardıman bölgesi yer almaktadır. Kıbrıstaki üslerin yüzölçümünün 256 milyon metre kare yani Türkiyede ki Amerikan üslerinin arazisinin 7,5 misli olduğunu söylersek Kıbrıs'ın emperyalizmin hizmetinde görevi daha iyi anlaşılacaktır.

BU ORTAMDA KIBRISTA NELER OLMAKTADIR?

1950 yılında bütün dünyada olduğu gibi, Kıbrısta da özellikle Rum kesiminde İngiliz emperyalizmine karşı bir hoşnutsuzluk başlar. O günlerde Kıbrıs Rum toplumunun 1/3 ünü kontrol altında tutan AKEL (Kıbrıs Rum Komünist Partisi) ve çevresindeki sol örgütler İngilizlere karşı cephe kurulması için sürekli çağrıda bulunmakta fakat bütün çağrıları gerici kilise çevresinden geri dönmektedir. AKEL'in anti-emperyalist çağrıları devam ederken, 1955 nisanında *Grivas* (Yunan iç savaşından emperyalizmin hizmeinde savaşmıştır) başkanlığında görünüşte anti-emperyalist (İngilizlere karşı) fakat özünde emperyalizmin hizmetinde; ada halkının büyük bir kesimini karşısına alan, yani enosis isteyen, gelişmekte olan milli kurtuluş savaşını engelleliyen ve adayı bu günlerde hazırlayan emperyalizmin böl ve yönet politikası doğrultusunda EOKA hareketi başlatıldı.

EOKA'cıların dışında kalan iki guruptan AKEL ve çevresindeki sol örgütleri bu hareketin tamamiyle dışında kaldılar, fakat gerici rumların şövenist istekleri ister istemez Türkleri EOKA ya karşı cephe almaya zorlamış ve Rumlarla Türklerin İngilizlere karşı bir cephede birleşmelerini engellemiştir. İngiliz emperyalizminin adadaki geleceğiyle ilgili plânları sadece EOKA hareketinin iplerini elinde tutuşuna bağlı kalamazdı. İlk adım atılmış, anti-emperyalist sloganlar altında enosis iddiasıyla Türkler Rumların karşısına alınmıştı, artık bu ikincil (tâli) çelişki körüklenmeli ve ana çelişki yani emperyalizmle Kıbrıs halkları arasındaki çelişki gizlenmeliydi.

Bu sıralarda Türkiye büyük bir ekonomik buhranın eşiğindedir ve bu buhranın etkisiyle emperyalizmin kucağına düşmüştür. Türkiye kamu oyunun dikkâtleri içteki buhrandan saptırılmak gayesiyle Hürriyet gazetesinin açtığı bir kampanya ile Kıbrıs olayları iç çelişmeleri saklamak için kullanılmıştır. Kıbrıs Türkleri ise tamamiyle teşkilâtsız, bilinçsiz ve İngiliz emperyalizmine yaranmayı marifet sayan liderlerin kontrolunda olması ve Türk kesiminin ekonomik zayıflığı İngilizlerin yanlız Türklerden oluşmuş «Özel Polis» «Komando» birlikleri kurabilmelerini sağlamıştır. Arazisini satan Türkler bu birliklere kaydolmuşlar ve bu birlikler Rumlara ve ilerici Türklere karşı kullanılmışlardır. Örneğin 27 ocak 1958 de Lefkoşada Liseli öğrencilerin İngilizlere karşı yaptığı yürüyüş komandolar tarafından basılmıştır. Bu olay Kıbrıs halkının İngilizlere karşı direnişine dönüşmüş fakat Türk liderlerinin gerici nitelikleri bu hareketin gelişmesini engellemiştir. Bu hareketten sonra Türk kesiminde iki gelişme göze çarpar; 1. Gizli yer örgütlerinin kurulması 2. Kesif bir «Türkiye Rumların bir anda yaşamıyacakları propagandası. 1 Mayıs 1958 günü bu gelişmelere ters düşen bir hareket olur, Sol eğilimli Türklerle Rumlar birlikte Türk ve Rum bayraklarıyla ve Türklerle Rumların yüzyıllardan beri olduğu gibi bir arada yaşıyabilecekleri» sloganıyla bir yürüyüş yapıyorlar. Fakat ilerici Türk liderleri bu olaydan iki hafta sonra (22 - Mayıs - 1958 birer birer öldürülmeye başlanıyor. Bu arada her gün şurada burada bir Rum veya Türkün «meçhul şahıslar tarafından öldüdüldüğü haberleri gelmektedir. Nihayet karşılıklı çatışmalar başlar ve bir müddet sonra kesilir fakat artık olan olmuştur ve emperyalizm istediği çözümü kabul ettirebilir.

Bütün bunlar olurken «bizim Kıbrıs diye bir sorunumuz yoktur» diyen Türkiye Dışişleri daha sonra «Statükonun korunması aksi halde adanın Türkiyeye ilhakı» demeye başlamıştır. Bu iki görüş asasında hiçbir fark yoktur, fakat ikinci görüş Kıbrıs Türklerinin sömürgeciler yanında savaşa girmesinde rol oynamıştır. Dolayısiyle tek yönlü ilhak

12

SORUNU

hareketine karşı çıkış ulusal bir toplumun varlığını ortaya koymak ve sürdürmek gayesi ile değil, İngiliz sömürge idaresinin devamını sağlamak, esaret altında kalmak için bir karşı çıkıştı. Yani burada Kıbrıs Türkleri bir ehveni şer seçmişlerdir; Rum idaresimi, İngiliz idaresimi?

Türkiye dışişlerinin Kıbrıs tezi İngiltere Sömürgeler Bakanı Lennox Boyyd'un etkisiyle tekrar değişiyor. Artık meydanlarda «Ya taksim ya ölüm» diye bağırılmaktadır. Fakat bu tezde İngiltere için hiçbirzaman ortadan kalkmıyacak olan *uluslar arası stratejik durum* elverirse şartına bağlıydı.

Çatışmalar durmuş, toplantılar, görüşmeler başlamıştır. 18/Aralık/1958 günü başlıyan çalışmalar 54 gün sonra neticelenmiş ve Bağımsız (!) Kıbrıs Cumhuriyetinin kurulmasını İngiltere kabul etmiştir fakat üslerin garanti altına alınması şartıyla. Üsler konusunda pazarlık 1960 yılına kadar uzamış ve İngilterenin «üsler garanti altına alınamazsa Kıbrıs Cumhuriyeti kurulamaz» demesi üzerine 1960 Şubatında 258 milyon metrekarelik arazinin ve hükümran hakların İngiliz hükümetine verilmesi kabuledilmiştir. Görülüyorki «Ya taksim ya ölüm» diye haykırmalarımız netice vermiş ve ada İngiltere ile Kıbrıs halkları arasında taksim edilmiştir.

CUMHURİYET DÖNEMİ

Kıbrıs Cumhuriyetinin kurulmasıyla adada demokratik bir ortam gelişmeye başlıyor. Makarios'un Rumlar arasında birlik kurma çabaları görülüyor: 1959 seçimlerinde oyların % 40 ını alan AKEL Makarios'la bir ittifaka gidiyor, bunun sonucu Kıbrıs Hükümeti tarafsız üçüncü dünya ülkeleriyle ilişkiler kuruyor ve adada her türlü fikir akımına yapılan baskı kalkmaya başlıyor. Öte yandan 27 Mayıs devrimi sonucunda değişen hükümetin (M. B. H.) olumlu çabaları Kıbrıs Türk kesimindede demokratik gelişmelere yol açıyor ve iki toplum arasında yakınlaşmalar başlıyor. Bu gelişmelerden en önemlisi Cumhuriyetin kuruluş günü çıkmaya başlıyan ilerici «Cumhuriyet» gazetesidir. Bu gazete ada halkının esas düşmanlarının emperyalizm ve işbirlikçileri olduğu ve çatışmaların bunlar tarafından çıkartıldığı tezini savunuyor. Fakat bunun dışındaki güdümlü basın sürekli olarak Türk-Rum düşmanlığını körüklemeye devam ediyor.

Kıbrıstaki bu ilerici gelişmeler İngiliz emperyalizmini gocundurur. 1964 yılında bir ingiliz yetkilisi Doğu Akdenizde ikinci bir Küba istemediğini duyurur - önlerinde sınanmış bir yol vardır: gelsin Türk Rum çatışmaları.

Böylece 1962 baharında çatışmalar tekrar başlıyor. 1962 baharında, Rum kesimindeki Bayraktar camiinde bir bomba patlıyor ve hemen ardından güdümlü basın ve Türk liderleri bu olayı Rumlara mâl etmiye çalışıyorlar fakat «Cumhuriyet» gazetesi olayın tertip olduğunu, Rumlara mâl edilmemesi gerektiğini ve gerekirse olayın faillerinin açıklanacağına yazar (23 nisan 1962) Aynı gece gazetenin sahibi evinde yatağında ve yazı işleri müdürü arabasının içinde öldürülürler. Her zaman olduğu gibi suçlular yakalanamaz.

1963 de Rumların anayasa değişikliği teklifiyle tekrar çatışmalar başlıyor ve 1964 de kesiliyor. 1967 sonuna kadar Erenköy ve Boğaziçi-Geçitkale haricinde çatışma olmuyor.

Bu sefer soruna çözüm yolları NATO çerçevesinde aranmaya başlanıyor; 15 bin Yunan askeri Türk hükümetinin bilgisi dahilinde Kıbrıs'a çıkıyor ve bu arada Grivas ismi tekrar duyulmaya başlıyor. Amerika tarafından benimsetilmek istenen plânlar Ankara ve Atina'dan vize aldığı halde Lefkoşa'dan geri dönüyor. Bu plânlardan en önemlisi olan Akeson plânı; adanın Türklere verilen bazı ufak tavizler karşılığında Yunanistana ilhakı ve bir NATO üssü haline getirilmesi Türkiye ve Yunanistan tarafından kabul edildiği halde Kıbrıs'dan geri dönüyor. Çatışmalar, sonunda NATO içinde bir savaşa sebeb olacak hale geliyor, bu durum emperyalizme artık soruna yeni bir yönvermek gerektiğini hissettiriyor. 1965 de İnönü hükümetini devirerek, 1967 de de Yunanistanda bir darbe ile pek fazla söz geçiremediği hükümetlerin yerine kendisine tamamıyle bağlı yönetimleri başa geçiriyor. Bunun hemen ardından Demirel ile Popodopulos arasında görüşmeler başlıyor ve bu görüşmelerde hiçbir sonuç alınmadığı söyleniyor, aslında daha sonraki gelişmeleri izlediğimizde görüyoruzki «sorunu uyutma» kararı alınmış. Bunun hemen uygumalarına geçiliyor; Denktaş kahramanlık gösterileriyle Kıbrıs Türklerine lanse ediliyor, Grives ve bir kısım Yunan askerleri adadan ayrılıyor. Artık ikili görüşmelere zemin hazırlanmıştır.

SON GELİŞMELER

Geçtiğimiz hafıa içersinde, Kıbrıs konusunda sessizlik tekrar bozuldu. TASS ajansının bildirisi, Makarios'a yapılan suikast ve Yorgacis'in ödürülmesi Kıbrıs sorununu tekrar ön plâna çıkardı. Ve bu arada yeni bir plândan bahsedilmeye başlandı. Bu son gelişmelerin yorumunu yapmadan önce Türkiye, Yunanistan ve Kıbrıstaki son durumları incelememiz gerekiyor. Rum kesiminde Makarios ve çevresı kendini rahatsız hissetmekedir. Makarios temelde enosis ister fakat şu anda enosis Makarios'un çıkararıyla çatışmaktadır. Enosis Makarios'u bir vali durumuna düşürecektir. Bu nedenle Makarios en azından şu dönemde bağımsızlıktan yanadır. Akel ve çevresindeki sol örgütlerde bağımsızlıktan yanadır. Hele bu dönemde; enosisin kendilerinin yok olması anlamına geldiği bu dönemde, isteselerde başka türlü olamazlar. AKEL 22 Şubat 1970 günü Haravgi gazetesinde yayınlanan bildirisinde kesi n tutumunu şöyle belirlemiştir. Kıbrıs halkı bölünmez bir birlik ve beraberik halinde her nereden gelirse gelsin adamızı taksim ve bizi esir etmek gayesi güden emperyalist plânlarına azimli karşı koymaya kararlıdır. Emperyalizm geçemiyecektir. Zafer Kıbrıs Halkınındır.» Yunan Cuntası ise tamamiyle Amerikanın kontrolu altındadır, fakat varlığını devam etirmek için prestijini yükseltmek istemekte ve aynı zamanda kendisi için tehlike (Yunanistana sokulmayan tek gazete Kıbrıs Rum gazeteleridir) haline ge-

(Devamı 28. Sayfada)

13

28-29 NİSAN

Türk genci, inkilâpların ve rejimin sahibi ve bekçisidir. Bunların lüzumuna, doğruluğuna herkesten çok inanmıştır; rejimi ve inkilâpları benimsemiştir. Bunları zayıf düşürecek en küçük veya en büyük bir kıpırtı ve bir hareket duydu mu; memleketin bu polisi vardır; jandarması vardır; ordusu vardır; adliyesi vardır demiyecektir. Hemen müdahale edecektir ve kendi eserini koruyacaktır. Genç, polis henüz inkılâp ve Cumhuriyetin polisi değildir diye düşünecek, fakat asla yalvarmıyacaktır. Mahkeme onu mahkûm edecektir. Genç, düşünecek demek, adliyeyi de ıslah etmek, rejime göre düzenlemek lâzım diyecek. Onu, hapse atacaklar, kanun yolundan itirazlarını yapmakla beraber... Meclise telgraflar yağdırıp haklı ve suçsuz olduğu için tahliyesine çalışılmasını, kayırılmasını istemiyecek.. Diyecek ki :

«Ben iman ve kanaatimin icabını yaptım. Müdahale ve hareketimde haklıyım. Eğer buraya haksız gelmişsem, bu haksızlığı meydana getiren sebep ve âmilleri düzeltmek de benim vazifemdir.»

İşte, benim anladığım Türk Genci ve Türk Gençliği.

MUSTAFA KEMAL

1960 öncesinde satılmış bir iktidara karşı devrimci gençliğin kahramanca mücadelesi gün geçtikçe yoğunlaşıyordu. Sırtını Amerika'ya dayamış olan iktidar polisini üniversitelere saldırtıyor, öğrenciler tutuklanıyor, işkence ediliyor, dekanlar dövülüyordu. 28 - 29 Nisan'da Ankara ve İstanbul'daki öğrenci hareketleri tüm Anadolu'ya yayıldı. Hemen ardından olaylar gelişti ve 27 Mayıs hareketi ile Amerikancı faşist iktidar ordu tarafından devrildi.

27 Mayıs hareketi bağımsızlığa giden yolda atılmış bir adımdı. Getirdiği ilerici anayasa bunun bir örneği idi. Ama toprak reformu, millî sanayii, yeraltı yerüstü kaynaklarının devletleştirilmesi gibi köklü bir takım reformlar gerçekleştirilemediğinden 10 yıl sonra Türkiye'nin siyasi ortamı bir Filipin demokrasiciliğine dönüştü.

Buna karşılık 27 Mayıs sonrasında gittikçe bilinçlenen ve gerçek devrimci çizgide eylemler koymaya başlayan gençlik faşist iktidara karşı mücadelesinde türlü baskılara uğruyordu. Gençliğin gelişen ve halk kitlelerine yayılan bağımsızlık ve demokrasi uğrundaki kavgası karşısında ürken hakim sınıflar Türkiye'de bir karşı devrimi örgütleme çabası içine girdiler.

Bugün artık gençler dövülmüyor, kurşunlanıyorlar. Bir yıla yakın bir zamanda dokuz şehit verildi.

Bu ortamda 28 - 29 Nisa'nın anlamı nedir? 28 Nisan sadece 1960 yılının siyasal ortamında dalgalanan duygusal bir tepkinin değil o günden bugüne uzanan, Türkiye'nin bağımsızlığını, doğal kaynaklarını, petrolünü, madenini ve tüm halkının ekonomik refahını savunan ve gittikçe bilinçlenen bir gençliğin adıdır. Gençliğin ve bütün diğer devrimcilerin bağımsızlık savaşının adıdır. İkinci Kurtuluşa yönelen Türkiye'de bağımsızlık savaşı yapmak görevi 28 Nisan gençliğinin en kutsal görevidir. 28 Nisan ikinci kuruluşa dek sürecek bir anayasa ve bağımsızlık savaşının adıdır. Ve bu savaşın anlamı ilerde yaşanacak olaylarla daha da açığa kavuşacaktır. Türk gençliğinin ve tüm Türk halkının kanı ile yoğrulan bağımsızlık harcını faşist metotlarla çiğnemek hiç bir iktidarın harcı değildir.

Oyun açıktır. İktidar ve onun uşakları devrimcileri susturmak yolunda her türlü silaha başvurmaktadırlar. Kanunu, polisi devrimciler aleyhinde, kendi maşaları lehinde işletmektedirler. Yurtlar basılmakta, öğrencilere işkence edilmekte, sokaklarda yurtseverler öldürülmektedir. Katiller korunmakta bütün sayısız ci-

14

BİR AK KARANLIKTA

Bir ak karanlıkta
Malatya'lı Turan Emeksiz
Gece 3'ü geçti Turan Emeksiz
27 Mayıs Turan Emeksiz
Sular uyandı Turan Emeksiz
Uyansana Turan Emeksiz

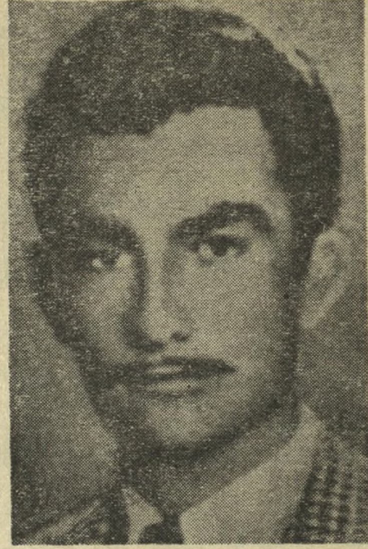
Turan Emeksiz
Turan Emeksiz

Bir ak karanlıkta
Durur yanında Mustafa Kemal'in
Ölüler birbirini görmez
Sesleri yok
Seslenemezler birbirlerine

Turan Emeksiz
Mustafa Kemal

Bıraktılar yeryüzünde
Seslerini gözlerini
Turan Emeksiz
Mustafa Kemal

ARİF DAMAR

TURAN EMEKSİZ

nayetlerin suçluları ellerini kollarını sallayarak dolaşmaktadırlar.

Yani 28 - 29 Nisan 10 yıl sonra tekrar geri gelmiştir.

Ama bütün tutucu iktidarların bilmediği bir şey var: Dünyanın hiç bir yerinde devrimciler susturulamaz, devrimci hareketler sindirilemez. İşçisi, köylüsü ve asker sivil aydını ile devrimci halkımızın Amerikan emperyalizmine karşı kararlı mücadelesi her geçen gün bir çığ gibi büyüyor ve bütün yurda yayılıyor. Her geçen gün millici güçlerin safları biraz daha çelikleşiyor ve devrimciler bağımsızlık savaşında emin adımlarla ilerliyorlar.

Korksun Amerikan emperyalizmi ve onun uşakları!

Vietnam'daki gibi, Kore'deki gibi emperyalistlerin ve köpeklerinin kovulacakları günler uzak değildir.

Yaşasın tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye ve onun için savaşanlar!

Yaşasın ezilen dünya halklarının emperyalizme karşı savaşı!

BEYAZIT MEYDANINDAKİ ÖLÜ

Bir ölü yatıyor
Bu on dokuz yaşında bir delikanlı
Gündüzleri güneşte
Geceleri yıldızların altında
İstanbul'da, Beyazıt meydanında.

Bir ölü yatıyor
Ders kitabı bir elinde,
Bir elinde başlamadan biten rüyası
Bin dokuz yüz altmış yılı nisanında.
İstanbul'da Beyazıt meydanında.

Bir ölü yatıyor
Vurdular
Kurşun yarası
Kızıl karanfil gibi açmış alnında
İstanbul'da Beyazıt meydanında,

Bir ölü yatacak
Toprağa şıp şıp damlayacak kanı,
Silâhlı milletim hürriyet türküleriyle gelip
Zaptedene kadar
Büyük meydanı.

Nazım Hikmet

HAYIR! TÜRKİYE YARI- BİR ÜLKEDİR!

" Bugün Afrika kabileleri kendi topraklarını işleten yabancılara karşı ayaklanmışlardır. İktidar gül gibi toprağımıza Afrika kabilelerinin kovduğu yabancı sermayeyi getirmek istiyor." (1954) İSMET İNÖNÜ

İkinci İnönü Zaferinin 49. yıldönümü dolayısıyla Sosyal Demokrasi Dernekleri Federasyonu üyelerinden bir grup genç tarafından Sayın İsmet İnönü'ye verilen muhtıra dolayısıyla, Sayın İnönü, muhtırada yazılı olan *«Bağımsız Türkiyemiz artık yoktur»* sözlerine takılarak, «Bu yanlış bu —diyor—; bağımsız Türkiye bugün de eskisi gibi vardır».

Sayın İnönü'nün gençlerle yaptığı söyleşinin bir kısmını *Ulus* (2 Nisan, 1970, S. 1 ve 7.) gazetesinden birlikte okuyalım :

— İnönü zaferinin 49'uncu yıldönümünü kutluyoruz.

— Sağolun. Verin bakayım bir muhtıranız varmış. Şöyle yanıma geçin de anlatın.

— Size Garp Cephesi Komutanı olarak başvuruyoruz. Bu muhtırayla.

— Garp Cephesi Komutanı olarak ben de bunu bir okuyayım : *«Ulusal Kurtuluş savaşımızın yüce önderi Mustafa Kemal'in silâh arkadaşı ve Garp Cephesi Kumandanı olarak size başvurmayı bir görev saydık.»* Teşekkür ederim. *«Bundan 49 yıl önce Türk Ulusuna kazandırdığınız zaferlerle sağlanan bağımsız Türkiyemiz artık yoktur.»* Bu yanlış bu. Bağımsız Türkiye bugün de eskisi gibi vardır. *«Başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere bazı yabancı ülkeler halkımızı sömürmektedir.»* Şimdi Amerika Birleşik Devletleri bizim müttefikimiz ve dostumuzdur. Neyimizi sömürüyor bu?

— Halkımızı ve her şeyimizi.

— Ne meselâ?

— Her şeyimizi, yeraltı kaynaklarımızı.

— Yeraltı kaynaklarımızı hiç kimse zorla sömüremez. Biz kendi idaremize göre onları işletmeye başkalarını ortak ediyoruz, veya etmiyoruz. Bu bizim kendi bileceğimiz iş, kendi aramızda bir meseledir. Dış memleketlere yeraltı servetlerimizin işletilmesi hususunda bir düşmanlık konusu açmak doğru değildir. Zorla alamazlar bizden ve zorla almıyorlar. Hiç bir şeyi zorla almıyorlar ve alamazlar. Böyle bir iddiaları da yok. (. . .) Durup dururken kendimizi, yani bizimle düşman olmak istemeyen ve hatta belki istemiyor görünen devletleri karşımıza almak faydasızdır, zararlıdır.»

Sayın İsmet İnönü, Türkiye'nin «bağımsız» olduğu, biz de, kendisine muhtıra veren gençler gibi, Türkiye'nin «bağımsız» değil, «yarı - bağımlı» bir ülke olduğu görüşündeyiz, ve bu bakımdan, Sayın İsmet İnönü'nün, Türkiye'nin eskisi gibi bugünde bağımsız olduğuna dair görüşlerini, şimdilik kısa bir yazı çerçevesi içerisinde eleştirerek, Türkiye'nin bağımsızlığı için mücadelenin *«durup dururken»* yani bizi sömürdüğü ve bizim de bu sömürüye boyun eğdiğimiz sürece» bizimle düşman olmak istemeyen,» ama, bu sömürüden kurtulmak, tam bağımsız bir Türkiye yaratmak istediğimiz zaman, ülkeyi yarı - bağımlı hale getiren devletleri karşımıza almanın, faydasız değil, zararlı değil, tersine, tam bağımsız ve gerçekten demokratik bir Türkiye'yi kurmak için zorunlu ve o kadar da doğru, ilerici ve devrimci bir görüş olduğunu açıklayacağız :

— I —

Sayın İnönü'nün Amerika Birleşik Devletlerini işaret ederek «Neyimizi sömürüyor bu?» diye sorusuna, gençler, «halkımızı ve her şeyimizi», «her şeyimizi, yeraltı kaynaklarımızı» diye cevap veriyorlar. Sayın İnönü, *sadece*, «yeraltı kaynakları»nı ele alarak, yeraltı kaynaklarımızın yabancı sermaye tarafından işletil-

BAĞIMLI

Muzaffer Erdost

mesinin bir sömürü konusu olmadığını söylüyor. Sebepleri de şunlar: 1° «yeraltı kaynaklarımızı hiç kimse *zorla* sömüremez»; *zorla* almıyorlar ve alamazlar»; 2° sömürüyorlar, çünkü «biz *kendi kanunlarımıza* göre onları işletmeye başkalarını ortak ediyoruz»; 3° dolayısıyla bu mesele, «bizim kendi bileceğimiz bir iş, kendi aramızda (halledeceğimiz) bir meseledir»; bu konuda, «dış memleketlerle... bir düşmanlık konusu açmak doğru değildir».

Hemen belirtelim ki, bugün emperyalizmin sömürüsünü, sadece «yeraltı kaynakları» olarak görmek ve göstermek, sadece «çağdaş emperyalizm» hakkında değil, genel olarak «emperyalizm» hakkında doğru ve tam bilgi sahibi olmamak demektir. Yeraltı kaynakları, yabancı sermayenin sömürü alanlarından biridir ve bugün belki de diğer sömürü alanlarının yanında en sonra gelenidir. Emperyalizm, bir ülkeyi sadece yeraltı kaynakları yoluyla değil, emtia ihraç ederek, borçlandırarak, yabancı sermaye yatırarak ve yeraltı kaynaklarını işleterek sömürür. Ve bütün bu sömürüünün üstünde geniş bir kültürel, askerî, siyasî, ideolojik ağını kurar ve sadece maddî değerler sömürmekle kalmaz, ülkeyi yarı - bağımlı halde kendisine bağlar. Biz bu kısımlara, yazımızın sonunda yer vermek üzere, Sayın İnönü'nün sözlerinin eleştirisine geçelim :

Sayın İnönü'ye göre, yeraltı kaynaklarımızı hiç kimse *zorla* sömürmemekte, *zorla* almamaktadır, ve *zorla* alamazlar da.. Elbet, Sayın İnönü, bu sözleri, yeraltı kaynakları dolayısıyla sömürülmediğimize kanıt olarak ileri sürdüğüne göre, «zor» unsurunun bulunmamasından, *kendi rızamıza göre* çıkartılan kanunlarla yeraltı kaynaklarımızın yabancıların işletmesine sunulmuş olmasından anlıyoruz ki, biz yeraltı kaynaklarının yabancılar tarafından işletilmesinden dolayı sömürülmüyoruz, sadece yabancıların işletmesine müsaade ediyoruz. Sayın İnönü'ye hemen sormak geliyor içimden, acaba 1936 yılında Ereğli Madenleri Şirketi ve gene 1936'da Ergani Bakır TAŞ'nde Deutsche Bank ve İskonto Gesellschaft'ın 1,5 milyonluk hissesi için niçin millileştirildi? 1936'da yabancı sermaye yeraltı kaynaklarımızı sadece işletmiyor aynı zamanda sömürüyordu da, şimdi sömürmüyor, sadece *işletiyor mu* yoksa?

Devam edelim :

Sayın İsmet İnönü'nün uzun yıllar başarıyla mücadelesini verdiği Türkiye'nin tarihinde önemli bir yer tutan «kapitülasyonlar» meselesi vardır. Kapitülasyonlar, yabancılara «zorla» verilmemiştir; yabancılar, kapitülasyonları, bizden «zorla» almamışlardır, ve hatta alamazlardı da. Kapitülasyonlar, 1536'da, Kanunî Sultan Süleyman tarafından, İspanya'ya karşı, Fransa'yı desteklemek üzere yapılan «para bağışı», «borç para» ve «ticarî imtiyazlar» vs. ile başlar. Gerek Fransa'ya verilen imtiyazlar (mükâfat şeklinde) devamederken, bu arada İngiltere'ye Venedik'e yeni yeni imtiyazlar verildi. Görülüyor ki, Yabancılar, kapitülasyonları, bizden, «zorla» almamışlardır ve hatta o zaman zorla almaya güçleri de yetmezdi. Bunlar, Osmanlı Padişahları tarafından verilmiş imtiyazlardı, ve bu imtiyazların kaldırılması, elbette, Sayın İnönü'nün belirttiği gibi, bu imtiyazları kendimiz verdiğine göre kendi aramızda bir meseleydi, bir iç meselemizdi, kapitülasyonların kaldırılması için «dış memleketlerle... bir düşmanlık konusu açmak doğru değildi».. *İçerde,* kendimiz, kapitülasyonların kaldırılmasına karar verirdik, ve kapitülasyonlar kaldırılırdı; bunun için büyük bir

→

Hayır! Türkiye Yarı Bağımlı Bir Ülkedir!

→

ulusal kurtuluş savaşı vermeye kalkışmak, Lozan'a gitmek, millî varlığımızın, millî istiklâlimizin kaderi sayıp kapitülasyonları kaldırmak için «dış memleketlerle» gırtlak gırtlağa mücadele etmek, faydasız ve zararlı değil miydi!

Öyle olmadı ama. Lozan'da, kapitülasyonlar meselesi müzakereye başlandığı zaman toplantıya başkanlık eden Marki Garroni'nin ilk cümleleri şunlar oldu: «Efendiler, müzakereye başlamadan evel şunu söyleyeyim ki, kapitülasyon adı verilen eski âkit ve imtiyazlar, başlangıçta *Türkiye tarafından kendi arzusiyle ecnebilere verilmiştir.* Türkiye hükümeti, ecnebileri Osmanlı İmparatorluğu içine çekmek ve *memleketin kaynaklarını inkişaf ettirmek için* ecnebilere arzu ettikleri birtakım teminat ile itiyatları dahilinde yaşamak imkânını vermek istemiştir.» (Ali Naci Karacan, *Lozan Konferansı ve İsmet Paşa,* Türk İnkilâp Tarihi Enstitüsü yayınları, S. 101). Lord Curzon ise şöyle devam edecektir: «Kapitülasyonlar *iki tarafın müşterek arzusu üzerine* kurulmuşlardır... 1871'de imza edilen bir muahede ile devletler: *«dostça bir anlaşma ile diğer âkitlerin muvafakatini almadan hiç bir devletin kendi kendine bir muahedenin* yüklediği taahhütlerden sıyrılmayacağını veya *hükümlerini değiştiremeyeceğini* tanımışlardır.» (Aynı eser, S. 103.) Amerika Birleşik Devletleri delegesi Chil ise, «*devletinin* kapitülasyonlar bahsinde diğer devletlerle *aynı fikirde* olduğunu» söylüyor ve şöyle devam ediyor: «Bütün devletlerin üzerinde *tamamiyle* uyuştukları tek mesele!» (S. 104.) Kapitülasyonlar, bütün devletlerin üzerinde tamamiyle anlaştıkları *tek meseledir,* fakat Türkiye tamamiyle hariç!

Evet, kapitülasyolar, «zorla» değil, kendi rızamızla, hatta «mükâfat» olmak üzere verilmişti, ve kapitülasyonları halletmek, *«dış memleketlerle» ilgili bir mesele değil, bir «iç meselemiz» di..* Oysa, Kurtuluş Savaşının mağlûpları, yenilmişleri bile, böyle konuşmuyorlardı. Onlar, «diğer âkitlerin muvaffakatini almadan hiç bir devletin *kendi kendine»* kapitülasyonları kaldıraramayacağını, veya hükümlerini değiştiremeyeğini söylüyorlardı. Ama biz, Osmanlı Padişahlarının gönül rızası ile verdiklerini, geri almak, bir *«iç mesele»ni halletmek,* yani kapitülasyonları kaldırmak için Türkiye Cumhuriyetinin Başmurahhası İsmet Paşayı, yendiği düşmanların heyetleriyle boğaz boğaza mücadele ederken görüyoruz :

Türkiye Cumhuriyeti Başmurahhası İsmet Paşa, Lord Curzon'a şu cevabı veriyor: «*Müstakil bir devlet için kapitülasyon katiyen kabul edilemez.... Biz, istiklâlimizi, hürriyetimizi istiyoruz.*» «Bir daha söylüyoruz! Türkiye, kapitülasyonlar yerine hiç bir şekil, hiç bir kayıt, hiç bir imtiyaz kabul edemez, etmiyecektir!» (Aynı eser, S. 105.)

Bu sözlerin, bir savaşın galip kumandanı tarafından haykırıldığını, ve bu sözlerin «gerekirse savaşmaya hazırız!» anlamında haykırlıdığını ayrıca izah etmeye lüzum yoktur.

Devam edelim :

1958'de «Benim, —diyor Sayın İsmet İnönü—, siyasî hayatımın en çetin savaşlarından biri, kapitülasyonların kaldırılması mücadelesine iştirakim olmuştur» (*Muhalefette İsmet İnönü, 1956 - 1959,* İst. 1959, S. 261.) Bir başka tarihte, Lozan yıldönümü dolayısıyla, «gençlerle» sohbetinde, «Genç arkadaşlarım —diyor Sayın İnönü—, *kapitülasyonlar, inkişafımızı durduran millî bir devlet kurmamıza manî olan büyük bir meseleydi....* Biz daha Birinci Dünya Harbine girmeden evvel kapitülasyonların ilgası için Almanlara müracaat etmiştik. *Harbe girerken bile* onlara kabul ettirememiştik.» (*Muhalefette İsmet İnönü, 1950 - 1956,* İst. 1956, S. 123).

Buradan şu sonuçları çıkarıyoruz ki: 1° kapitülasyonlar zorla alınmamıştır, biz, kendi rızamızla vermişizdir, 2° kapitülasyonlar, «millî bir devlet kurmamıza mani olan büyük bir meseledir»; 3° kapitülasyonlardan kurtulmak için, kendi aramızda karar vermek yetmemektedir; âkit devletlerin muvafakatini almak *zorunludur;* 4° ama âkit devletler, ve bu arada birlikte ve kendi cephesinde savaşa girdiğimiz, müttefiki olacağımız Almanya bile, kapitülasyonların kaldırılmasına muvafakat etmemiştir; 5° kapitülasyonlardan kurtulmak için, âkit devletlerin karşısına, ordularına galip gelmiş orduları temsil eden bir devletin murahhası olarak çıkmak, ve gerekirse, savaşa hazır, savaşmaya kararlı olmak şarttı.

Tabloyu, böylece çizdikten sonra, yabancı sermayenin nasıl modern kapitülasyonlar olduğunu izaha geçmeden önce, şimdi Sayın İnönü'nün, «Petrol Kanunu» ve «Yabancı Sermaye Kanunu» dolayısıyla, o zamanın iktidarına karşı, seçim kampanyasında, meseleyi nasıl ve ne şekilde koyduğunu görelim. Görelim, ve *bugünkü* Sayın İnönü'nün savunduğu görüşlerin ne kadar yanlış olduğunu, *dünkü* Sayın İnönü'den dinyeyelim :

Sayın İnönü'ye göre, yeraltı kaynaklarımızı, «*kendi* kanunlarımıza, *kendi idaremize»* göre, yabancıların işletmesine veriyoruz (veya vermiyoruz)»; «Bu, bizim *kendi bileceğimiz iş, kendi aramızda bir meseledir.*»

Türkiye'de, 1951'de Yabancı Sermaye Yatırımlarını Teşvik Kanunu, 1954'te Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu, ile gene 1954'te Petrol Kanunu çıkmıştır. Bu kanunların hazırlanışları ve içerikleri üzerinde durmayacağız. Ama üzerinde duracağımız noktalardan biri, «Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu» ile «Petrol Kanunu»nun ne kadar «kendi kanunlarımız» olduğu hakkında Sayın İnönü'nün görüşüdür.

13 Nisan 1954'te Yabancı Sermaye Kanunu dolayısıyla diyordu ki Sayın İnönü: «*Ziraat ve ticaretimizi can evinden* ilgilendiren bu kanun, *Büyük Millet Meclisi normal komisyonlarında tetkik olunmadan, muhalefetten hiç bir aza bulunmayan bir karma komisyondan baş döndürücü* bir süratle çıkarıldı. Sonra Sayın *Cumhurbaşkanının Amerika* seyahati başladı. *Petrol Kanunu lâyihası Büyük Millet Meclisine geldi.* Çalışma ve konuşmalardan anlaşıldı ki, *Sayın Cumhurbaşkanının avdetine kadar Büyük Millet Meclisinden çıkması*

Devam edelim, Sayın İnönü'nün konuşmalarını okumaya :

«Yabancı Sermaye Kanununun ziraatle alâkası çoktur —diyor sayın İnönü 15 Nisan 1954'te—. Bu kanun, yabancı sermameyi şimdiye kadar girmediği sahalara davet ediyordu. *Bu bizi kaygılandırdı. Mütehassıs tetkikinden geçmiyerek gelen yabancı sermaye kanunun Büyük Millet Meclisi ziraat komisyonunda tetkik edilmesine ümit bağlamıştık.* Halbuki bu kanunu, B.M.M.'nin *ziraat komisyonuna havaleye dahi lüzum görmemişlerdir.»* (Aynı eser, E. 259 - 260.) Devam edelim Sayın İnönü'yü okumaya: «Yabancı Sermaye Kanunu bizim ticaretimizi de çok yakından ilgilendiriyordu. *Pekâlâ bilirsiniz ki, ticarî hayat Türkiye'de Cumhuriyetle beraber Türklerin eline geçmeye başlamıştır. Yabancı Sermaye Kanunu ticaretimize de girmek yolunu bulmuş ve Cumhuriyetle başlayan bu inkişafın karşısına dikilmiştir. Hiç şüphe yok ki, bu bakımdan da gene mütahassıs raporlarına muhtaçtık. Fakat bunlardan bir eser göremediğimiz gibi,* ticaretimizi bu kadar yakından ilgilendiren Yabancı Sermaye Kanunu, *B.M.M.'nin ticaret komisyonunda da incelenmemiştir.»* «Yabancı Sermaye Kanunu, *Maliye Komisyonunda da tetkik olunmamıştır.* İktidar bir Karma Komisyon yaparak bu kanunu acele ile oraya havale etmişti. Bu komisyonda muhalefetten de kimse bulunmadı. Hiç kimse çağrılmadı. ... Hâkimiyetin kayıtsız şartsız millet elinde bulunduğunu söyleyenler, *kendileri için işte böyle bir imtiyazlı vaziyet tesis etmişlerdir.»* (S. 260.) Devam ediyor Sayın İnönü: *«Görüyorsunuz ki, hâkimiyet kayıtsız şartsız milletin elindedir diyenler, kendi ellerinde blundurdukları bu hâkimiyeti ve kendi akıllarını kâfi bulmaktadırlar»* (S. 260.)

Devam edelim sayın İnönü'nün 1954 seçim konuşmalarından paragraflar aktarmaya: «Petrol Kanununa gelelim —diyor Sayın İnönü—. *Bu kanunun millî hâkimiyet esasları üstünde hükümler ihtiva etmesini kabul etmeyiz. Sayın Bayar, seyahatinde Petrol Kanununun akşama- sabaha çıkacağı haberini Amerika'da iş âlemine karşı söylemişti.* Bu sözleri hangi selâhiyet ve maksatla söylediğini de nutuklarında şimdiye kadar izah etmemiştir. En kötü şekliyle Büyük Millet Meclisinde bulunan bir kanunun çıkıp çıkmayacağı hakikaten şüpheli idi ve Devlet Reisimizin bir kanunun Büyük Meclisten çıkarılmasını müddet tasrih ederek talep etmek hakkı, Anayasamızda mevcut değildir. *Petrol Kanununun bu safhaları karanlıktır,* aydınlatılması lâzımdır.» (Aynı eser, S. 287 - 288.)

Özetleyelim : Millî varlığımızı yakından ilgilendiren, millî bağımsızlığımızı yakından tehdit eden gerek Yabancı Sermaye Kanunu, gerek Petrol Kanunu, uzmanlara tetkik ettirilmeden, ilgili komisyonlarda görüşülmeden, muhalefetin görüşü alınmadan, ve Yabancı Sermaye Kanunu, o zamanki Cumhurbaşkanı Bayar'ın *Amerika seyahatine çıkacağı günlerde,* ve Petrol Kanunu, o zamanki Cumhurbaşkanı Bayar'ın *Amerika seyahati sırasında verdiği talimat üzerine, ve yine normal komisyonlardan geçmeksizin bir karma komisyondan acele çıkarıldı.* Biz, C.H.P.'si olarak Büyük Millet Meclisinde bu kanunların hepsinin *mahzurlarını* sonuna kadar anlatmaya çalıştık. *Ve nihayet, hepsine red oyları verdik.» (Muhalefette İsmet İnönü, 1950 - 1959,* S. 255.)
Amerika'dan ayrılmadan çıkartılan ve bu safhaları Sayın İnönü için de «karanlık» olan, «aydınlatılması lâzım gelen» ve hâlâ bugün de «karanlık» olan hususlardır. Bu kanunlar, millî iradenin değil, (zaten sola kapalı sağa açık çok partili hayat, millî iradeyi değil, sağın ve sağda kümelenen sosyal güçlerin değişmez iktidarını temsil eder), Kuveyt Şeyhinin, Suudî Arabistan Kralının petrollerini satması gibi, Millî iradeyi «kendi akıllarından» ibaret sayan bir avuç azınlığın Amerikan iş âlemine «karanlık» anlaşmalarla «Amerikan iş âlemine» petrolleri satıp, bu satışa «millî irade» kılıfını giydirmiş olmalarından başka bir şey değildir.

Bu kanunların millî iradenin kanunları olup olmadığı hakkında, gene Sayın İnönü'yü dinleyelim : «Hataların en büyüğü —diyor Sayın İnönü—, *milleti* bu kere gazetelerle, radyo ile *aldatmak istemeleridir.* Seçmenler, böyle insanlar memleketin başına çok dertler açabilir. D.P.'li arkadaşlarınıza sorunuz: Petrol Kanunu, Yabancı Sermaye Kanunu, ocaklarında, bucaklarında, kongrelerinde, *kendilerine izah edilmiş midir?* Dikkat edin, gözünüzü açın, hepimiz *iktidar başındakilerin manevralarına kurban oluyoruz,* kurban olmaktayız. ... *bu iktidar değişirse,* millet muamelelerinin üstüne kapanan *yalan kapağı açılacak, hakikatler olduğu gibi meydana çıkacaktır.» (Muhalefette İsmet İnönü, 1950 - 1956,* S. 281.)

Fakat «bu iktidar» değişmemiştir, çünkü «Amerikan iş âlemi» ile «bu iktidar» arasında, «karanlık» kalan ilişkiler yaşadığı sürece, adı ne olursa olsun «bu iktidar» değişmeyecek «yalan kapağı açılıp hakikatler olduğu gibi meydana çıkmayacaktır,». Sayın İnönü'nün *hiç bir* seçimi kazanmamasının, yenilgiye mahkûm olmasının «millî» sırrı, işte buradadır!

Ama ne olursa olsun, gerçek olan şudur ki, bu kânunlar, «millî irade»nin kanunları değildir; Amerikan iş âlemiyle olan karanlık ilişkilerden doğmuştur; normal hukukî aşamalardan geçmemiştir. Vatana ihanetleri karara bağlanmış olanların manevralarıyla çıkarılmış bir kanundur!

Devam edelim :

Sayın İnönü, 1950'den sonra, belli ki, yabancı sermayeye karşı değildir, ve «Yabancı Sermaye Kanunu», «Petrol Kanunu» çıktığı zaman da, esasında, yabancı sermayeye karşı olmadığını belirtmektedir; *fakat yabancı sermayenin «kapitülasyon» niteliğine, «karşılıklı taahhüt» niteliğine, tamamen karşıdır.* Gençlerle konuşmasında, yabancı sermayenin yeraltı kaynaklarımızı «zorla» sömürmediğini, ve yabancı sermayenin yeraltı kaynaklarımızı işletip işletmemesinin bize ait bir mesele, bir iç meselemiz olduğunu söylerken, işte bu noktaya parmak basıyor, ve Petrol Kanununun «karşılıklı taahhüt» niteliğinde olmadığını, istediğimiz zaman bizim bu kanunu değiştirebileceğimizi söylüyor.

Yani, Petrol Kanununu, biz, bir iç meselemiz olarak ele alıp *kendi kendimize* değiştirdiğimiz zaman, yabancı sermaye buna boyun eğecekse, yani nasıl yabancı işletmeleri Cumhuriyeti Hükümeti millileştirdiyse, o şekilde petrolleri millileştireceksek, mesele,

13

Hayır! Türkiye Yarı - Bağımlı Bir Ülkedir!

bunu gerçekleştirecek siyasî görüşe sahip bir iktidarı işbaşına getirmekle (ki general Parter'i hatırlamadan geçemiyorum Sayın Paşam!) başarılabilir. Fakat, Petrol Kanunu, Lozan'da Lord Curzon'un söylediği gibi, «Dostça bir anlaşma ile diğer âkitlerin muvafakatini almadan *hiç bir devletin kendi kendine bu muahedenin yüklediği taahhütlerden sıyrılamayacağı veya hükümlerini değiştiremeyeceği»* gibi «karşılıklı bir taahhüt» taşıyorsa, o zaman, bu kanunun değiştirilmesi «bizim *kendi bileceğimiz* bir iş, *kendi aramızda bir mesele»* olmaktan çıkar, bizim ile dış memleketler arasında bir mesele olur. «Biz» sözü ile «Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı» olmayı değil, Türkiye'nin «tüm millî sınıf ve zümrelerini; dış memleketler sözüyle, yabancı sermayenin anavatanı olan devletleri değil, aynı zamanda Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olup da, Türkiye'nin bağımsızlığı karşısında yer alan «gayri - millî sınıf ve zümreleri» de kastediyoruz. Bir benzerini Sayın İnönü'den dinleyelim :

«Millî Mücadelede —diyor Sayın İnönü—, galip devletler Türkiye Devletinin yeryüzünden kalkmasına karar verdi ve bunun için *halifeyi, padişahı ve ulemasını vasıta ittihaz ettiler.»* *«Yunan tayyareleri,* her gün avuç avuç Şeyh - ül İslâm Dürrî Efendinin fetvasını bizim saflarımıza atarlardı. Ne derlerdi bunlar? Anadolu'da memleketi kurtaracağız diye mücadele edenler münafıktırlar. Bu adamlar kâfirdirler derlerdi.» *(Muhalefette İsmet İnönü, 1946 - 1959,* S. 60, 61.) Yani ülkede, ülkenin içinde, dünkü galip devletlerin Türk devletinin yeryüzünden kalkmasına vasıta ittihaz ettikleri halife, padişah ve uleması yerine, bugün, emperyalizm yeni işbirlikçilerini (işbirlikçi burjuvaziyi, ve müttefiklerini (feodal mütegallibe, nakşbendilik, nurculuk gibi tekke ve tarikat şeyhlerini), ülkenin yarı - bağımlı hale gelmesine vasıta ittihaz etmişlerdir; ve dünün «münafık» ve «kâfir» sözü, bugün «bağımsız Türkiye» *isteyenlerin* karşısına, ithal malı anti - komünizm felsefesinden türeme çeşitli *tâbilik* isnatlarıyla çıkmıştır. Ve bu isnatların takdimcilerinden biri de ne yazık ki, Sayın İsmet İnönü olmuştur! «Bağımsız Türkiye» maskesi altında, bir başka devlete tâbi kılınmak istendiğini söylemek, «Bağımsız Türkiye»den zarar görenlerin, yani Türk ulusunun düşmanlarının işidir. Sayın İnönü'yü *samimiyetle* bu sözlerden tenzih ederiz; ama «Bağımsız Türkiye» diyenlere karşı kullandığı ifadeler, gerçekten, İsmet Paşa adına bizim *üzüntü* ile karşıladığımız ifadelerdir.

Şimdi, «Petrol Kanununun» «karşılıklı taahhüt» olarak «kapitülasyonlar devrini» açtığı hususunda, Sayın İnönü'nün sözlerini okuyalım :

Diyor ki İnönü : «Petrol Kanunu, *kapitülasyon hükümleriyle* hazırlanmış gönüllü bir kapitülasyon lâyihası olarak teklif edilmiştir. Ne kadar uğraştık, ne kadar çalıştıksa *ancak dış yüzünde görülen* bir - iki hususun *gözden saklanmasından başka bir netice elde edemedik.* Başbakanın yabancı gazeteciler toplantısında söylediğine göre, Petrol Kanunu *karşılıklı taahhüt hükümlerini ihtiva ettiği için diğer kanunlardan ayrı bir mahiyet* arzedermiş. Büyük Millet Meclisi, kanun yaparken, onun karşısına geçip de karşılıklı taahhütler koyduran *irade, kimin iradesi imiş acaba?* İşte hukuk âlemi; işte profesörler, hepsinin önünde söylüyorum: Petrol Kanununu *karşılıklı taahhüt şeklinde görmek bir kapitülasyon devrini açmaktır....* Teklif lâyihasında kanun mukavele fikri 136'ncı maddeyle açıkça teklif olunmuştur. *Maddenin hasfı ile mahzurdan kurtulamadığımızı işte hükümet reisi söylüyor.* Kanunun kapitüler bir hüküm taşıması mânasiyle biz *sonuna kadar mücadele edeceğiz.* Hülâsa petrol işletmesi için yabancı sermaye ile işbirliği yapmayı arzu ederiz. Ancak yabancı sermayeden istifade fikri, bize kapitülasyon getirmemeli ve *Türk Devletini kendi ülkesinde devlet haklarından mahrum etmemelidir.» Muhalefet İsmet İnönü, 1950-1956,* s. 257.) Devam edelim: «Bu kanunun [Petrol Kanununun] gerekçesinde der ki —diyor Sayın İnönü—, 'Bu kanun *Türk Devletinin* petrol işletmemesi esası üzerine kurulmuştur'. Petrol Kanununun *her maddesi işte bu ruha göre hazırlanmıştır.* Bundan başka, kanununun son bir maddesi de *kanunda değişiklik yapılması için petrol hakkı sahiplerinin rızası olmasını şart koşar.»* (s. 260). «Bu kanundaki 'petrol hakkı sahiplerinin rızası olmadıkça değişiklik yapılamaz' maddesi, komisyondaki ve halk efkârı önündeki mücadelemiz neticesinde kaldırıldı. Ama bu, *fazla bir şey ifade etmez. Zira bu kanunun her maddesi kapitülasyon esası üzerine hazırlanmıştır.* Nitekim, *bu değişikliğin, kanunun ruhuna en küçük bir ziyan getirmeyeceğini yabancı gazetecilere bizzat Başbakan söylemiştir.»* (s. 261.)

Anlaşıyor ki, Sayın İsmet İnönü'ye göre, Petrol Kanunu, özünde, ruhunda, esasında, «Devletin hâkimiyetine zıt olan» karşılıklı taahhüt şeklinde doğmuş, kapitüler nitelikte bir kanundur. Sayın İnönü'nün Menderes'ten naklettiği sözlerle: «Petrol Kanunu, karşılıklı taahhüt ifade ettiği için diğer kanunlardan ayrı bir mahiyet arzetmektedir.» Şimdi, gene Sayın İnönü'ye göre, bu kanun, «kendi idaremize göre» çıkartılmış ve yabancıların işletilmesine verilmiş bir kanundur. Yabancıların, petrollerimizi işletip işletmemesi, kendi bileceğimiz bir iş, kendi aramızda bir meseledir. Acaba hangi İsmet İnönü doğruyu söylüyor! Biz, birinci İnönü'nün doğru söylediği fikrindeyiz.

Devam edelim :

Sayın İsmet İnönü, sadece, yabancı sermayeye verilen «kapitüler» haklara mı karşı çıkmaktadır? Başka bir deyişle, «kapitüler» olduğu zaman, «karşılıklı taahhüt hükümlerini ihtiva ettiği zaman» mı yabancı sermayeye karşı çıkmaktadır. Hayır, sadece bunun için değil, yabancı sermayenin, ülkenin ekonomisine zararlı olduğu için de, Sayın İnönü, yabancı sermayeye karşı çıkmaktadır. «Hangi malı kimden kaçırıyorsunuz beyefendiler?» diye soran Sayın İnönü, bu konuda, 1954 yılında ne düşünüyordu? Diyor ki Sayın İnönü: «Yabancı sermaye eşit olmayan şartlarla yerli çiftçiye kat'î olarak hâkim olacaktır. Makineyi daha ucuz bulacak, yedek parça sıkıntısı hiç

→

olmayacak, bizim çiftçimizin kârı ile 50 liraya 1 altın alırken, yabancının kârına karşı Merkez Bankası 25 liraya 1 altın temin edecektir. Bu tamamiyle imtiyazsız bir ziraattır.» (s. 256.) «Bu yabancı çiftliklerden kazanılan paranın 25 lirasına Merkez Bankası 1 altın verirken sizin kazançlarınızın ancak 50 lirasına 1 altın alabileceksiniz. Bu vaziyet karşısında iki sermaye rekabetinin ne kadar güçleştiği meydandadır.» (s. 260.) «Arkadaşlarım, yabancı sermaye gelirse, yabancı sermayeden bahsedince yabancı sermaye taraftarları nasıl telâşa düştüler bakın. *(Bu sırada D.P. liler, ellerindeki dövizlerle miting meydanına gelmişlerdir.)* Dinleyin, dinleyin, yabancı sermaye gelirse pancar tohumu yetiştirirmiş. Bu da faydalıymış. İnsaf edin arkadaşlar. Tohum yetiştirmek için *yabancı sermaye, bu memleketin kesesine gönüllü hizmet için mi geliyor? Çalışıp kazanmak üzere mi geliyor?* Dinleyin, bunlar mugalata, mugalata, mugatala ... Bu memleketin, aziz olan topraklarına gelmemesi lâzım olan yabancı sermayeyi sokmak için, türlü şekildeki bahanelerdir.» (s. 277.)

«Pekâle bilirsiniz ki ticarî hayat Türkiye'de Cumhuriyetle beraber Türklerin eline geçmeye başlamıştır. *Yabancı Sermaye Kanunu ticaretimize de girmek yolunu bulmuş ve Cumhuriyetle başlayan bu inkişafın* karşısına dikilmiştir.» (s. 260.) «Hangi malı kimden kaçırıyorsunuz beyefendiler?» (s. 278.) «Arkadaşlar, *bugün Afrika kabileleri kendi topraklarını işleten yabancılara karşı ayaklanmışlardır. İktidar gül gibi toprağımıza Afrika kabilelerinin kovduğu yabancı sermayeyi getirmek istiyor.* ... Bu memlekette yabancı sermayenin ziraat yapmasını kabul etmiyoruz. Bununla sonuna kadar mücadele edeceğiz. Görüyorsunuz ki, *Yüzbaşı İsmet* Efendi kadar canlı ve kuvvetliyim.» (s. 281 - 282).

Görülüyor ki, Sayın İsmet İnönü, yabancı sermayeye, sadece «karşılıklı taahhüt ifade ettiği» zaman değil, sadece «kapitülasyonları getirdiği» zaman değil, ülkenin ekonomisi için zararlı olduğunu gördüğü, «inkişafın karşısına dikildiği» zaman da karşı çıkıyor. Ve yabancı sermayenin Türklerin elinde ticaretin inkişafını engelleyeceğini, «yerli çiftçiye kati olarak hâkim olacağı» nı düşündüğü zaman, yabancı sermaye ile sonuna kadar mücadele edeceğini, yerli sermaye ile aynı haklara sahip bir yabancı sermaye istemediğini söylüyor. Yabancı sermaye, bu memlekətin kesesine gönüllü hizmet etmek için gelmiyor. Yabancı sermaye, memleketin «inkişafını durduracak», «eşit olmayan şartlarla yerli çiftçiye kati olarak hâkim olacaksa», o zaman Sayın İnönü, yabancı sermayenin karşısında yer alıyor. Daha aşağıda rakamlarıyla ortaya koyacağımız gibi ülkeyi talan eden, ülkenin iktisadî bağımsızlığını felce uğratan yabancı sermaye için «Neyimizi sömürüor bu?» diyebiliyor.

Şimdi biz, Sayın İnönü'nün sözlerini nakletmeye burada keserek, yardım karşılığında ülkeye adımını atan yabancı sermayenin, kapitülasyonları gözlerimizin önünde nasıl gerçekleştirdiğini ve «karşılıklı taahhütlerin» ülkeyi sadece iktisadî bakımdan değil, siyasî, askerî ve hukukî bakımdan nasıl yarı-bağımlı hale getirdiğini *kısaca* (çünkü çok uzun bir konudur bu) açıklamaya çalışacağız.

Başlangıçta belirttik ki, emperyalizm, ülkeyi belli başlı dört yoldan, 1° borçlandırarak, 2° emtia ihracı yoluyla, 3° yeraltı kaynaklarımızı işleterek 4° yabancı sermaye yatırarak sömürmektedir.

1° 1924'te, Lozan Antlaşması imza edildiği zaman, Türkiye'nin dışarıya olan devlet borcu 161 milyon liradır, ve bu borç, İnönü'nün başbakanlığında ödenmeye başlanarak, gene Sayın İnönü'nün cumhurbaşkanlığı zamanında 1946 yılında tamamen ödenmiştir. Devletin borçları dolayısıyla, yabancılar, Muharrem Kararnamesi gereğince, devletin vergilerine (tuz, tütün, pul, ipek, ispirtolu içki ve balık avından alınan vergilere) haciz koymuş ve bu vergileri bizzat tahsil etmek için Duyun-u Umumiye adlı örgütü (ki, 1912'de Maliye Bakanlığının tüm memur sayısı 5.472 kişi iken, Duyun-u Umumiye İdaresi'nin memur sayısı 8.931'di) kurmuştur. Şimdi ise, Türkiye yeniden dışarıya borçlanmıştır. Devletin dış borçlar tutarı, 1968'de 2.669,4 milyon dolar, faizleri 681,0 milyon dolardır. Devlet borçlarının sadece faizleri, 1924'deki devlet borçlarının *42 katıdır*. Ayrıca, 1950'de, D.P.liler zamanında çıkartılar özel kanun gereğince, yerli özel firmaların, yabancı firmalardan aldıkları borçların faizlerinin yurt dışına çıkarılması kabul edilmiştir; ve yerli özel firmaların 1965 yılına kadar (5 yıl öncesine kadar), yurt dışından aldıkları borcun toplamı, 1924'deki devlet borcunun üç katı, yani 463 milyon liradır.

Genç Türkiye Cumhuriyeti, «borçlanma» konusunda son derece hassastı. Sayın İnönü, bu hassasiyeti uzun yıllar sürdürdükten sonra, şimdi, *adeta* tüketmiş görünüyor. Modern âlemde, bir devletin, dışardan borç alması, (faizleri yüksek de olsa) tabiî karşılanabilir. Ama alınan borçların, nereye, ne için yaırıldığına, borç veren devletin bu parayı nereye ne için yatıracağını tayin edip etmediğine özellikle dikkat etmek gerekir. Alınan borçlar, acaba, sınaî tesislere mi yatırılıyor, yani ülkenin millî ekonomisini geliştirmek için mi harcanıyor; yoksa alınan borçlar, liman, yol, köprü gibi ulaştırma tesislerirne mi yatırılıyor, ve bunu, borç veren devletler tayin ediyor mu? Bu nokta, *bizim tezimiz bakımından çok önemlidir.* Çok önemlidir, çünkü, Osmanlı İmparatorluğu zamanında, yabancı sermaye tarafından kurulan işletmeler, (ikisi hariç) liman, telefon, demiryolu, antrepo gibi ulaştırma ara tesisleri ve yan tesisleriydi. Bunların maksadı bellidir. Ülkeye, yabancı sermaye tarafından ihraç edilen emtianın pazarlanması, emtia ihracının genişliğine ve derinliğine gelişmesi için, ulaştırma tesisleri, gene yabancılar tarafından yapılmaktaydı. Cumhuriyet hükümetinin, 1928'den 1944'e kadar millileştirdiği işletmelerin ikisi hariç (Ereğli Madenleri Şirketi ile Ergani Bakır TAŞ'nin yabancı hisseleri), demiryolu, liman, rıhtım, dok, antrepo, elektrik, telefon, tramvay gibi ulaştırma tesisleridir. Cumhuriyet Hükümeti, bu tesisleri millileştirmekle (elbette büyük ve önemli bir iş yapılmış oldu, ama), neticede, devlet, aynı zamanda, emperyalizm tarafından ülkeye ihraç edilen emtianın pazarlanması ve pazarlara ulaştırılması işini, yabancı sermayenin yaptığı işi, bu kere, kendisi üzerine almış oldu. Şimdi, emperyalist ülkelerin yüksek faizlerle

→

Hayır ! Türkiye Yarı Bağımlı Bir Ülkedir !

verdikleri borçlarla neler yapılıyor? Liman, yol, baraj... Yol, liman ve barajların ve emperyalizmin emtia pazarlamasına, ya da emperyalizmin kendi savunma perspektifine uygun tesisler olduğunu ayrıca belirtmeye ihtiyaç var. Yani Türk Devleti, dış ülkelerden yüksek faizle aldığı borçlarla, aslında, emperyalist sömürüyü genişliğine ve derinliğine arttıran tesislere yatırmıştır, ve borçları, bu taahhütlerle almıştır. Bu borçlar, emperyalistler arasında, emtia ihracını pazarlamak ,ve hammadde ve yarı-hammadde kaynaklarına ulaşmak için devlete verilmiş ve devlet, emperyalist amaçlara hizmetini tamamlarken, aynı zamanda, büyük bir faiz yükü altına girmiştirr; ve bu faiz 1968'de 681,0 milyon dolara (yaklaşık olarak 7 milyar liraya) varmıştır. Yaklaşık olarak sadece 7 milyar lira! Sayın İnönü, «Neyimizi sömürüyor bu?» demekte haklıdır! 10,2 milyar liramızı paşam!

2° Emperyalizm, ülkeyi, emtia ihraci yoluyla sömürür. 1961'de ithal edilen ilâcın kilosu 99 lira idi, 1967'de 235 liraya yükseldi; 1961'de ihraç edilen pamuğun kilosu 525 kuruştu, 1967'de 478 kuruşa düştü. *İhracat fiyat indeksi* 1956'da 113,7 iken, 1964'te 95,4'e düşmüş; *ithalat fiyat indeksi* 1956'da 89,8 iken, 1964'te 100,0'e yükselmiştir. Devlet Plânlama Teşkilâtının hesaplarına göre, fiyat farklarından dolayı, Türkiye'nin kaybı 99'5 milyon dolardır (yaklaşık olarak 10,2 milyar liradır, borç faizlerinin birbuçuk katıdır). Yaklaşık olarak sadece 10,2 milyar lira! Sayın İnönü, «Neyimizi sömürüyor bu?» diye sormakta haklıdır! 10,2 milyar liramızı paşam-

Atatürk'ün, 1923'de, kapitülasyonlardan sonra, ikinci iş olarak öngördüğü «ihracat ve ithalâtımızda aracılık eden ticaretin *yabancıların elinden* kurtarılması» iktisadî bağımsızlığın vazgeçilmez unsuruydu. Sayın İnönü'nün ifadesiyle, *«ticarî hayat Türkiye'de Cumhuriyetle beraber Türklerin eline geçmeye başlamıştır»* ama, ithalât ve ihracat, ister «yabancıların elinde» olsun, ister Türk *vatandaşlarının* elinde olsun, durum artık tamamen değişmiştir; Sayın İnönü'nün ifadesiyle, «millî mücadelede galip devletler» nasıl kendilerine «halifeyi, padişahı ve ulemaları vasıta ittihaz ettiler» ise, şimdi yabancı sermaye, ithalât ve ihracat işlerinde, kendilerine yeni bir işbirlikçi burjuvaziyi *«vasıta ittihaz etmişler»*dir. Ve yukarda verdiğimiz rakamlar açıkça göstermektedir ki, tekelci burjuvazı, tekel fiyatları yoluyla, «gümrük»leri *aşağı-yukarı yıkmak* üzeredir. Ama bu, henüz *bir başlangıçtır.*

3° ve 4° Yabancı sermaye, gümrük duvarlarını yıkmak için bir adım daha atar ve montaj sanayiini kurar. Artık «yedek parça» etiketli ambalâj sandıkları içinde, ülkeye sokulan emtia, gümrük vergilerini büyük ölçüde azaltacaktır; ama *tamamen* değil. Ve yabancı sermaye, bizzat yatırım yaparak, (1) Ülkenin hammadde ve yarı-hammadde kaynaklarına (demir-çelik için demir cevheri, meşrubat için şeker, bira için arpa, tekstil için yapağı ve pamuk, vş. vs.) *izinsiz ve imtiyazsız* el koymuş olur; (2) hammedde ve yarı-hammaddeleri ülke içinde mamûl hale getirdikten sonra, *gene ülke içinde piyasaya arzeder;* daha önce, bu emtiayı gümrükten geçirmesi gerekirken, artık *hiç bir gümrük ödemeden* emtiasını pazara arzeder ve emtianın alnına «TÜRK MALI» etiketini yapıştırarak, ya da bir AYYILDIZ çizerek. Evet, gümrüksüz ticaretle başlayan *kapitülasyonlar,* sayın İnönü'nün ifadesiyle, *«inkişâfımızı durduran* ve *millî bir devlet kurmamıza manî olan* büyük bir meseleydi». İşte şimdi, kapitülasyonların bir yenisi dikiliyor: *gümrüksüz ticaret.* Yabancı sermaye, yatırım yapıyor, ve bunun karşılığında, *hammadde ve yarı-hammadde kaynaklarını gümrüksüz ve imtiyazsız* kullanma hakkını ve *imâl ettiği emtiayı, yurt içinde, gümrüksüz pazarlamak imkânını elde ediyor.*

Devam edelim: işçinin hayat seviyesi, gelişmiş kapitalist ülkede, az gelişmiş ülkedekinden yüksektir; dolayısıyla işçinin fiyatı, yani işçi ücretleri, az gelişmiş ülkelerde düşüktür. Bu ücret düşüklüğünün bir diğer sebebi, tüketim maddeleri fiyatının düşük olmasıdır. Az gelişmiş ülke işçinin tüketim maddelerinin büyük kısmını tarım ürünleri teşkil eder; tarım ürünleri fiyatının düşük olması, işgücünün fiyatını, yeni işçi ücretlerini düşürür; işçi ücrertlerinin düşüklüğü üretim fiyatının düşük olmasının aynı şekilde hammadde ve yarı-hammadde (ki onlar da arpa, pamuk, pancar, yapağı gibi tarım ürünleridir) gene üretim fiyatının düşük olmasının etkenleridir; yani tekelci burjuvazi, Türkiye'de üretim fiyatının düşüklüğüne rağmen, ne çinkonun, ne radyonun, ne çikolatanın, ne ilâcın fiyatını düşürür; onları tekel fiyatları üzerinden, Amerika'daki fiyatları üzerinden, gümrük ödediği zaman eline geçen fiyatlar üzerinden, ülke içinde pazarlar. Aradaki yüksek kâr, gümrük farkları, nereye gider?

«Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu» nun 4. maddesinde deniyor ki: «31 Aralık 1953'den sonra elde edilmiş bulunan ve *yürürlükteki vergı kanunlarına göre taayyün eden kazançlardan* ana yabancı sermaye sahiplerine isabet eden *net kârlar»* «ana yabancı sermayenin *mensup olduğu menşe memleket para cinsiyle* ve carî resmî kambiyo rayici üzerinden *harice transfer edilir».* «Madde 10. - *Yerli sermaye ve teşebbüslere tanınan bütün haklar,* muafiyetler ve kolaylıklardan, *aynı sahalarda* çalışan yabancı sermaye ve teşebbüsler ve *aynı şartlar dahilinde* istifade ederler.»

Transfer edilen kâr nedir? *1964 İmalât Sayımında,* ortaklık şeklinde olanlar, dahil, yabancı sermaye tarafından kurulmuş 150 büyük işletme vardı; ve 4.7.1969 tarihli *Milliyet'e* göre, yabancı sermaye tarafından *nakdi* olarak yatırılan sermaye miktarı 28.353 milyon dolardı; transfer ettiği kâr ise 30.103 milyon dolardır; yani daima kısa bir süre içinde yatırdığından fazlasını götürmektedir. Sayın İnönü'nün «Neyimizi sömürüyor bu?» diye sormakta hakkı vardır!

→

Prof. Dr. Kenan Bulutoğlu, *Türkiye'de Yabancı Sermaye* (Gerçek Yayınevi, İstanbul 1969, s. 165'de) yabancı sermayenin, nakit olarak yatırdığı kısmın daha şimdiden % 92,5'unu kâr olarak transfer ettiğini; ABD kökenli firmaların yatırdıkları kısmın % 35'inin şimdiden kâr olarak ülkelerine transfer ettiğini belirtmektedir. *(Türkiye'de Yabancı Sermaye,* s. 165'de ABD kökenli firmaların nakdî sermaye olarak 7.827 milyon dolar yatırdığı, kâr olarak 10.648 miyon dolar transfer ettiği gösterilmektedir.)

Sayın İnönü'nün ifadesiyle soralım: «... yabancı sermaye, bu memleketin kesesine gönüllü hizmet etmek için mi geliyor? *Çalışıp kazanmak üzere mi geliyor?*» Görüyorsunuz ki, hayır. Türk emekçisi maddî değer yaratmış ve yabancı sermaye, yaratılan bu maddî değerleri «kâr» adı altında dolar olarak yurt dışına transfer etmiştir.

Görülüyor ki, *gümrük ödemeyen,* ve ülkede, *aynı sahalarda çalışan* yerli sermayenin «inkişâfını» durduran yabancı sermaye, *modern kapitülasyonlardan* başka bir şey değildir.

Sayın İnönü, yeraltı kaynaklarına ve yabancı sermayeye gösterdiği *eski* hassasiyeti, «emekçi» karşısında *hiçbir zaman* göstermemektedir; oysa esas sömürülen, maddî değer yaratan emektir; sanayi işçisi köy emekçisi ve tarım proletaryası başta olmak üzere, tüm emekiçlerin yarattığı maddî değerler, yabancı sarmaye tarafından dolar olarak *mülk edinilmiştir.* Sömürünün esası buradadır, «emek»tedir, sömürülen «emek»tir; Sayın İsmet İnönü, yeraltı kaynaklarına karşı gösterdiği hassasiyeti, emekçi sınıf ve zümrelerden esirgemekte, ve bugün ise onların sömürülmüş olmasına ses çıkarılmasını dahi istememektedir.

III

Yazımızın bu bölümünde, *hükümranlık* meselesine, Türkiye'ye Amerikan emperyalizmi tarafından giren yardım, borç ve yatırımdan «dolaylı saldırı andlaşması» na kadar uzanan ve ülkenin içinde, kendi çıkarlarını ve ideolojisini nasıl ve ne şekilde adım adım gerçekleştirerek «modern kapitülasyonlar» ın yaratıldığı meselesine, kısaca bakacağız:

Amerikan tüketim fazlası ürünlerinin karşılığı, Türkiye bankalarına Amerika hesabına yatırılmaktadır. Bu karşılık paraların: *Bir kısmı,* Türkiye'deki «Amerikan iş firmalarına ve onların kollarına, şubelerine ve *bu firmalara bağlı diğer firmaların o ülkedeki işlerini geliştirmek ve genişletmek* (Haydar Tunçkanat,*İkili Anlaşmaların İçyüzü,* s. 73) için verilmekedir. 1955 ile 1966 yılları arasında, karşılık paralardan 24 Amerikan şirketi yararlanmış ve 489 milyon lira almışlardır. Bunun 150 milyonu, Ereğli Demir ve Çelik fabrıkalarında hisseleri olan Amerikan fırmalarına verilmiştir. Buğday, yem, soya yağı, un ,süt tozu, peynir, konserve et şeklinde ve yardım adı altında ülkeye giren bu tüketim fazlası ürünler, ülkenin ekonomisine kök salmakta, buğday olarak giren yabancı ana sermaye, döviz olarak transfer edileceği gibi, her yıl faizleri döviz olarak transfer edilen bir yatırım konusu olmaktadır. Devam edelim :

Bir kısmı, «Amerikan tarım ürünlerinin *pazarlanmasının ve tüketiminin arttırılması, dağıtılması ve kullanılmasına yardım edecek tesisler kurmak için yerli ve yabancı firmalara*» (s. 73) verilir.

1947'de yapılan askerî ve iktisadî yardım anlaşması dolayısıyla, Türkiye Hükümeti, «bu yardımın amacı, kaynağı, mahiyeti, genişliği, miktarı ve ilerleyişi hakkında Türkiye'de *tam ve devamlı* yayın yapmak» (madde: 3-1) *(İkili Anlaşmaların İçyüzü,* s. 191); 1956'da yapılan ziraî emtia anlaşması gereğince, «*hususî ticaret erbabına tesirli şekilde faaliyet göstermelerini mümkün kılacak* şartları sağlamaya çalışmak ve ziraî maddelere ait devamlı piyasa taleplerini arttırmak ve geliştirmek için elinden gelen gayreti sarfetmek» (s. 65) zorundadır. Gene aynı anlaşmaya göre, karşılık paraların bir kısmı «milletlerarası eğitim mübadelesi, *kitap ve gazetelerin tercüme, neşir ve dağıtım faaliyetlerinin finansmanı*» için, «*Türkiye'de yapacağı* diğer masrafları karşılamak» üzere, «ABD Hükümetine» verilecektir. 1956'da bu miktar, 21,9 milyon dolardır (yaklaşık 230 milyon liradır).

1958 yılında, Amerikan Hükümetinin verdiği bir nota ile, Türkiye'nin belli bir tarihe kadar buğday ihracı durdurulmuş; 1963 yılında Amerika Hükümetinin verdiği bir nota üzerine zeytinyağı ihracımız 10.000 ton olarak sınırlandırılmıştır.

Görülüyor ki, Türkiye Hükümeti, artık iktisadî politikasında bağımsız ve özgür değildir; *hususî ticaret erbabına* tesirli şekilde faaliyet göstermeleri» için elinden gelen gayreti sarfetmesi şartıyla iktisadî politikasının esası, ABD Hükümeti tarafından tayin edilmekte, ve ayrıca Amerikan Hükümeti, Türkiye'de, yerli özel firmalara kredi açmak, borç vermek hakkına sahip olduğu için özel teşebbüsü istediği doğrultuda (ki, bu, Amerikan ziraî emtiasını pazarlama ve yüketimini arttırma gibi aracı unsurlardır) geliştirmekte ve içerde özel teşebbüs sahibini kendisine bağlamaktadır. Bununla da yetinmemekte, Türkiye'de Türk firmaları arkasına gizlenerek kitap çıkartmak, dergi çıkarmak, gazete çıkarmak veya bunlara yardımda bulunmak imkânlarına sahiptir; yani besleme basın yaratmak ve bu besleme basın ile Türk halkının fikirleri üzerinde, devlet yoluyla olduğu gibi *doğrudan doğruya da propaganda yapmak* haklarına sahiptir.

Yabancı devlet, ülke içinde, kendi sömürüsünü devam ettirmek, genişliğine ve derinliğine geliştirmek için, *propaganda* yapmak hakkına sahiptir. İstediği kitabı çevirtmek, istediği kitabı yayınlamak hakkına sahiptir. Dergi ve gazete çıkarır; kendi propagandasını masleki olarak sürdürmek için, ülkede, dilediği gazeteye dilediği parayı vermek, dilediği yayınevini beslemek, dilediği zaman yayınevi kurdurtmak için, hükümet ile anlaşma yapmıştır. Bilim adamlarını, hukukçuları, gazetecileri resmen «satın alma» hakkına sahiptir ve dilediği özel kişiye veya özel firmaya dilediği krediyi vermekte, dilediği dergiyi beslemekte, serbesttir. Ve bunu, Türkiye'ye «yardım» kisvesi altında gelen buğdaydan, süttozundan, vs. sağlanan karşılık paralarla yapmaktadır; bizim paramızla, bizim içimizde hükümranlık kurmaktadır. Evet, Sayın İnönü'nün söylediği gibi, yabancı devletin hükümranlığından kurtulma meselesi, «bu, bizim kendi bileceğimiz iş, kendi aramızda bir meseledir»; ama, bunu nasıl gerçekleştireceğiz, yabancı devletin hükümranlık haklarından nasıl kurtulacağız? Yabancı devletin hükümranlık haklarını kökünden temizlemek için, «Bağımsız Türkiye» için mücadele edenlerin saflarını genişleterek.. Ama bu mücadeleye girdiğimiz anda, yabancı devlet tarafından, basınından politikacısına, bi- →

Hayır ! Türkiye Yarı-Bağımlı Bir Ülkedir !

lim adamından hukukçusuna, özel ticaret adamından siyasî derneklerine kadar besleyip hazırlanmış olan geniş bir cephenin karşımıza dikildiğini görüyoruz; yabancı sermayenin, «Bağımsız Türkiye» uğruna mücadele eden, özünü ve dinamizmini bu halkın ulusal davasından alan *vatanseverleri, bağımsızlık* uyanışını, devrimci eylemi, yabancı devletin çıkarları doğrultusunda ezmek için en uzak köylerdeki tekkelerle, tarikatlarla, feodal mütegallibeyle bir ittifak kurduğunu, görüyoruz. İhraç malı bütün maddî ve manevî unsurlarıyla kökü dışarda olan anti-komünizmin silâhı şudur: *kökü dışarda.*

Kitap çevirirler, parası karşılık olan Türk parasıdır; ama bu paranın kökü dışardadır. Kitap yayınlarlar, parası karşılık olan Türk parasıdır, ama bu paranın kökü dışardadır. Gazete ve dergileri beslerler, parası karşılık olan Türk parasıdır, ama bu paranın kökü dışardadır. Dernekler kurulur, parası karşılık olan Türk parasıdır, ama bu paranın kökü dışardadır. Çeşitli Türk-Amerikan Dernekleri kurulur, giderleri karşılık olan Türk parasından karşılanır, ama bu paranın kökü dışardadır. Öğrenciler, öğretim üyeleri Amerika'ya eğitim ve öğretim için çağrılır ,giderleri karşılık olan Türk parasından karşılanır, ama bu paranın kökü dışardadır. Buradan elini uzatamazsa, Suudî Arabistan'dan uzatır; tekkeler tarikatlar ve gerici basın Aramco'dan ödenen dolarla beslenir; yani kökü dışardadır. Davasını bu halkın öz çıkarlarından alanlar, yani «Bağımsız Türkiye» diyenler, bu vatanın öz çocukları, tamamen kendi kaynaklarıyla, millî kaynaklarıyla, tamamen kendi inisiyatifleriyle mücadeleye girmişlerdir. Yabancı devlet tarafından beslenen basın, beslenen bilim, beslenen dernek yani kökü dışarda beslemeler, «Bağımsız Türkiye» mücadelesini veren vatan çocuklarına haykırıyor: *kökü dışarda!* Bizim esas üzüldüğümüz, ve Türk ulusu için bahtsızlık saydığımız şey, Sayın İnönü'nün, hayatının büyük kısmını bu ülkenin bağımsızlığı için vermiş İsmet Paşanın «Bağımsız Türkiye» diyenlerin karşısına, yabancı devlet beslemesi satılmış çetenin «kökü dışarda» felsefesiyle çıkmış olmasıdır. İsmet Paşayı bu halde görmek, samimiyetle söylüyorum, benim yüreğimi sızlatır.

Bir ülke ki, yabancı devlet, o ülkenin iktisadî politikasının esaslarını tespit etmekte ve o ülke hükümetini bu esaslar içinde faaliyet göstermeye mecbur etmektedir; bir ülke ki, yabancı devlet, o ülkenin zeytinyağını sattırmaz, buğdayını sattırmaz; bir ülke ki, yabancı devletin elinde buğdayı var, şekeri yoktur, yabancı devlet buğdayını satmak için o ülkenin buğday tarlalarını, pancar tarlasına çevirtir, pamuk piyasasında kendisine rakip olunduğunu görünce, pamuk tarlalarını buğday tarlalarına çevirtir bir ülke ki, yabancı devlet, o ülkenin eğitim alanından günlük gazetesine kadar, insan satın alır, insan eğitir, yayın organı besler, ve bunlar vasıtasıyla açıkça ve *doğrudan doğruya* kendi propagandasını yapar, politikasını yürütür; bir ülke ki, ...

Ama biz, devam edelim: Dulles ile Zorlu arasında 5 Mart 1959'da Ankara'da imzalanan «Türk-Amerikan İşbirliği Andlaşması» «Esienhower Doktrini» üzerine, yani bir ülkede «uluslararası komünizmin *silâh kullanmadan, dolaylı olarak da saldırıya geçebileceğiz»* tezi üzerine (bkz: Ali Halil, *Atatürkçü Dış Politika ve Nato ve Türkiye,* s. 168) hazırlanmış bir anlaşmadır. «Dulles'in imzası ... Amerikan Anayasasına göre, Amerika Reisicumhurunun imzası ile Kongrenin taahhüdü manasına gelmeyeceği için, bu ikili anlaşma, ... hakikatle *tek taraflı* taahhütü.» (Şevket Süreyya Aydemir, *Menderes'in Dramı,* s. 330).

Bu *tek* taraflı «taahhüt»ün, *iki* tarafını ayrıca gözden geçirelim.

Birinci arafı, Amerika Birleşik Devletlerinin Türkiye'ye karşı taahhüdüdür. Bu taahhüt şöyledir: «Türkiye'nin *siyasî istiklâline ve toprak bütünlüğüne* karşı yapılacak her türlü tehdidi, *gayet ciddî bir şekilde tetkik etmek ...»* Evet, Amerika, Türkiye'nin siyasi istiklâline ve toprak bütünlüğüne karşı yapılacak tehdidi, «gayet ciddî bir şekilde tetkik edecek» tir! Tehdidin Türkiye'nin siyasî istiklâline, toprak bütünlüğüne karşı yapılmış olması önemli değildir, aynı zamanda, Amerika, bu tehdidin kendi çıkarlarını tehdit edip etmediğini «gayet ciddî bir şekilde tetkik edecek» tir. Görülüyor ki, Türkiye bir saldırıya uğradığı zaman, Amerika hiç bir taahhüt yüklenmiş değildir. Türkiye'nin siyasî bağımsızlığına ve toprak bütünlüğüne yönelen tehditlere karşı yardımda bulunmayı taahhüt etmemektedir. Fakat, *ikinci* tarafı:

Amerika, «sızma, yıkıcı faaliyetler, daha sonra da sivil saldırı, dolaylı saldırı hallerinde *Türkiye'ye müdahale,* yahut yardım» (aynı eser, s. 331) edebilecektir. Sızma, yıkıcı faaliyet, sivil saldırı, dolaylı saldırının tanımları olmadığı gibi, sınırları da belli değildir (bkz: Aynı eser ,s. 331). *Bunların takdiri,* anlaşmayı imzalayan Zorlu'nun 4 Nisan 1960'da belirttiği gibi, *Amerikaya aittir.* Amerika Birleşik Devletleri, Türk öğrencilerinin Türk üniversitelerini işgalini, 6. Filonun protesto edilişini yıkıcı faaliyet olarak, sivil saldırı olarak niteyebilir ve Türkiye'ye müdahale edebilir 6. Filonun, İzmir Kurtuluş yıldönümü günü İzmire *zorla* geldiği günün üzerinden daha bir yıl geçmemişiken, ne diyor Sayın İnönü? «Dış memleketler ... yeraltı servetlerimizi ... zorla alamazlar bizden ve zorla almıyorlar. Hiç bir şeyi zorla almıyorlar ve alamazlar. *Böyle bir iddiaları da yok».* Hemen Devlet İstatistik Enstitüsünün nüfus istatistiklerinde gösterilen ve bir kısmı üslerde, bir kısmı diğer askerî tesislerde, bir kısmı CİA'den Amerikan Büyükelçiliğine kadar çeşitli hizmetlerde örgütlenmiş bulunan 27.400 Amerikan vatandaşının Türkiye'de ne aradığını sormak geliyor aklıma. Hemen Lübnan'a müdahale edecek Amerikan askerlerinin Türk Hükümetinin dahi haberi olmadan İncirlik üssüne çıkarılmış olmaları gibi, bir gece, hükümetin haberi olsun veya olmasın, bu anlaşma gereğince, Ankara sokaklarının, yıkıcı faaliyet bahane

edilerek, Amerikan askerleri tarafından işgal edildiğini tüylerin ürperek düşünürken, İsmet Paşanın «Hiç bir şeyi zorla almıyorlar ve alamazlar»! diyen yaşlanmış sesi kulaklarımı tırmalıyor. Hemen Vietnam'da, hamile kadınların diri diri kadınların diri diri karınlarını yaran, köyleri çocuğu ihtiyarı, hastası dahil tüm halkıyla birlikte yakan, modern katliamların başteptipçileri Amerikan askerlerini düşünüyorum; burada bunların «zorla» bir şey istediklerini beyan etmek Amerikalılara karşı «diplomatik saygısızlık olur; bunlar, demokrasiyi savunan hür dünyanın baş bekçileridir! Şayet zorla başvuruluyorsa, bu, sadece Vietnam halkı bağımsızlığını istediği için, bağımsızlık uğruna başkaldırdığı içindir. Türkiye'de zora başvuruyorlarsa, Türkiye yarı-bağımlı olmayı ulusal kurtuluş savaşının komutanlarından biri ile birlikte, «faydalı» bulduğu içindir. Ne söylüyorsunuz Sayın Paşam, hangi sağcı cuntanın altında Amerikan emperyalizmi yok, hangi sağcı darbenin, hangi karşı-devrimci eylemin arkasında Amerikan emperyalizmi yok? Ben iktidara gelirsem, dilediğim zaman kanunlar çıkarır ve bütün meseleleri hallederim! Evet, öyle görünüyor. Ama bunun içindir ki, siz hiç bir zaman iktidara gelemezsiniz. Şayet gelirseniz, ve dilediğiniz bir bağımsızlık talebi olursa, o zaman, Lord Curzon'un sivri sakallı, uzun şapkalı, canî gözlü halefi, sizi itham edercesine parmağını uzatarak haykıracaktır: «... diğer âkitlerin muvafakatı olmadan *hiç bir devlet kendi kendine* bir muahedenin ... hükümlerini» değiştiremez! İsmet Paşanın arkasında ,galip devletlerin kendilerine vasıta ittihaz ettikleri halifeyi, padişahı ve ulemasını yenmiş, galip devletleri yenmiş bir Ulusal Kurtuluş Savaşı gibi emperyalizmi, işbirlikçi burjuvajisini, müttefiki feodal mütegallibeyi yenmiş bir ulusal kurtuluş savaşı yoktur ki «Bir daha söylüyoruz, biz istiklâlimizi, hürriyetimizi istiyoruz. Türkiye, hiç bir kayıt, hiç bir imtiyaz kabul etmez, etmiyecektir.» diye haykırabilsin. İsmet Paşa ,ya içerde «galip devlet» in kurduğu geniş işbirlikçi cephenin ve müttefikler zümresinin daralan çemberi arasından dış memleketlere düşmanlığın zararlı olduğuğunu düşünerek elleri iki yana düşecek, zaten siz «Hiç bir şeyi zorla almıyorsunuz ve böyle bir iddianız da yok» diyecek; biz, bu Inönü'nün hasmı olarak açıkca karşısındayız; ya da «Yüzbaşı İsmet Efendi kadar kuvvetli ve canlı» bir şekilde savaşmaya hazır, «Biz —diyecek—, istiklâlimizi, hürriyetimizi istiyoruz. Hiç bir kayıt, hiç bir şekil hiç bir imtiyaz kabul etmeyiz!» — bu İnönü, bağımsız Türkiye için mücadele edenlerin yanındadır, biz de oradayız.

IV

Çizilen tablo, gösterir ki, emperyalizm bir bütündür. 1959'daki «Dolaylı Saldırı Andlaşması» nı («Türk-Amerikan İşbirliği Anlaşması» nı), 1947'deki Yardım Anlaşmasından koparıp ayırmak, ikisini birbirinden ayrı şeyler olarak ele almak mümkün değildir. Bağdat Paktı'nı, Yardım Anlaşmasından, İkili Anlaşmaları Nato'dan ayırmak, iktisadî anlaşmaları askerî anlaşmalardan ayırmak, ayrı ayrı şeyler olarak ele almak mümkün değildir. Üsler ile Petrol Kanununu, askerî yardım ile Yabancı Sermaye Kanununu, Ziraî Emtia Anlaşması ile Dolaylı Saldırı Anlaşmasını birbirinden ayırmak mümkün değildir. *Emperyalizm bir bütündür.* Nato'ye evet, Yabancı Sermaye Kanununa hayır; veya Cento'ya evet, Dolaylı Saldırı Anlaşmasına hayır; veya üslere hayır Petrol Kanununa evet; üslere evet barış gönüllülerine hayır; yabancı uzmanlara hayır, Nato'ya evet, — bu politika, emperyalizmin esasını sistem olarak kavramamış bir politikadır, emperyalizm, ancak tüm olarak karşıya alındığı zaman, ancak emperyalizmi tüm olarak karşımıza alıp bütün millî sınıf ve zümreleri bir cephede topladığımız zaman, yeraltımıza nükleer silâhlarıyla, petrol pompalarıyla kenetlenmiş, yerüstümüzü bir yerde montaj, bir yerde sanayi tesisleriyle, bir yerde üs, bir yerde ilâç fabrikalarıyla işgal etmiş emperyalizmi yenebilmek mümkündür. Emperyalist devleti karşımıza almadan (bunu, diplomatik yoldan, can kaybına, millî zayiata, iki ülke arasında büyük düşmanlıklara yol açmadan başarmak mümkün olduğu takdirde, fakat mümkün olduğu takdirde bu yoldan yapmak), bağımsız bir Türkiye'yi gerçekleştirmek, «bizim kendi bileceğimiz» bir iş değildir, kendi kendimize halledeceğimiz bir iş hiç değildir. Biz, bunun böyle olduğunu, Başmurahhasımız İsmet Paşanın tecrübelerinden öğrendik.

KÜÇÜK BURJUVA AYDINLARA KARŞI TAVRIMIZ

Seyhan ERDOĞDU

Türkiye'nin içinde bulunduğu emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı Milli Demokratik Devrim aşamasında, küçük burjuva aydın zümre, objektif olarak devrimci güçler safında mevzilenir. Çünkü bunlar emperyalizmin ve işbirlikçilerinin sömürüsü altında ezilir, işsizlik sorunuyla karşı karşıyadır ve her geçen gün ağırlaşan hayat şartları altında geçim zorluğu çekerler. Proleter devrimcilerinin küçük burjuva aydınlara karşı doğru bir tavır takınması, milli cephe politikamızın doğruluğunu belirleyen unsurlardan biridir.

Proleter Devrimcileri küçük burjuva aydın zümreye karşı tutumlarını tespit ederken, tahlillerini, Türkiye'mizin içinde bulunduğu aşamaya ve bu zümrenin sınıfsal niteliğine dayandırırlar.

Yukarıda da belirtildiği üzere, Milli Demokratik Devrimimizde küçük burjuva aydın zümre «dost» «müttefik» güçler arasındadırr. Fakat bu zümrenin çifte nitelik taşıdığını da belirtmek gerekir. Küçük burjuva aydının iyi ve devrimci yanı proleteryanın, politik ve örgütsel etkisine ve hatta ideolojik etkisine açık olmasıdır. Politik etkisine açık olması demek, milli demokratik devrim strarejisini, taktiklerini, milli cephe politikasını benimsemesi demektir. Örgütsel etkisine açık olması demek, proleterya partisinin önderliğini ve proleter devrimcilerin yönetiminde bulundukları, diğer yan örgütlerin önderliğini benimsemesi demektir. İdeolojik etkisine açık olması ise, bazı kesimlerinin bilimsel sosyalizmi benimseyebilmesi demektır. Bugünkü dönemde küçük burjuva aydınları milli demokratik taleplere sahiptir ve bu uğurda mücadele edebilirler, belli ölçüde etmektedirler. Bu zümrenin geri ve kötü cephesi üzerinde de önemle durmak gerekir. Bu kitle, prolerterya önderliğinden yoksun olduğu takdirde, sağa kayar ve burjuvazinin ve hatta işbirlikçi burjuvazinin, etkisi altına girer, onların esiri olur. Bu da objektif olarak karşı-devrimci bir tutum göstermesi demektir.

Bu gerçekler karşısında, proleter devrimcileri bu zümreye karşı nasıl bir tutum takınmalı, Milli Demokratik Devrimde onun ilerici niteliğini nasıl hâkim kılmalıdırlar? Bu ancak proleter devrirmcilerinin küçük burjuva aydınları ile geniş ve sağlam bir ittifak kurmaları ile mümkündür. Bu ittifak *esas olarak* eylem içinde en tutarlı, en doğru ve en devrimci mücadeleyi vererek ve bu mücadele içinde küçük burjuva aydınlarına önderlik ederek sağlanır. Şurası kesindir ki, küçük burjuva aydınlarının düşünce yöntemlerinde ve çalışma biçiminde «liberal» davranışlar çeşitli biçimlerde tezahür eder. Küçük burjuvalardan hiç şüphesiz bir proleter devrimci tutum takınması beklenemez. Onların bu «küçük burjuvaca» davranışlarına karşı hoşgörü ve sabırlı olmak zorundayız. Ancak bu hoşgörü sınırsız bir hoşgörümüdür, küçük burjuva aydının her tutumu hoşgörü ile mi karşılanmalıdır? Bu soruya evet cevabını vermek, cephe politikasını ve küçük burjuvazi ile ittifakı kayıtsız şartsız bir birlik kabul etmek, proleter devrimci hareketi küçük burjuvazinin kuyruğuna takmak olur. Proleter devrimci tutum odur ki, küçük burjuva aydının baş düşmanla olan mücadelemize set çeken bütün davranışlarına karşı kesin, hoşgörüsüz açık bir tepki gösterir. Proleter devrimci tutum odur ki, küçük burjuva aydının milli cepheyi bozucu davranışlarına müsamaha etmez.

Küçük burjuvaziden gelen ve kendi isteği ile sınıfsal durumundan koparak proleter devrimci harekete katılan kişilere karşı takınılacak tutumla, milli cephe politikası içinde küçük burjuva aydınına karşı takınılacak tutumu biribirinden kesin olarak ayırt etmek gerekir. Proleter devrimci hareket dışındaki küçük burjuva aydınına karşı politika, proleter devrimci hareket içindeki küçük burjuva kökenli ve proleterleşmemiş aydına karşı politikadan prensip olarak farklıdır. Böyle kişiler, proleter devrimci harekete katılmayı seçti diye proleter devrimcisi oldu sayılamaz. Ancak bilimsel sosyalist eğitimle ve devrimci mücadele içinde, küçük burjuva ideolojisinden ve tutumlarından arınabilirler. Devrimci mücadele ile kendilerini devrimci kılabilirler. Tarihte proleter devrimci örgüt içinde, örgütsel olarak bu harekete katılan, ancak ideolojik olarak katılmamış olan ve özünde hala küçük burjuva olan unsurların çoğunluğu teşkil ettiği,, bazan proleter devrimci hareketin yönetimini ele geçirdiği bile görülmüştür. Bu unsurların proleter devrimci hareketin yönetimini ele geçirmesi demek, sosyalist devrimin hatta milli demokıatik devrimin zafere ulaşamaması demektir. Bu yüzden proleter devrimcilerinin hareket içindeki bu küçük burjuva unsurlara karşı tutumu hoşgörü olmamalı, onlarla arasına kesin bir çizgi çekmelidir. Kesin çizgi çekmek demek, hiç şüphesiz prorleter devrimci hareketten bu unsurları kişi olarak tasfiye etmek demek değildir. Kesin çizgi demek bu unsurlarla ilişki kurmamak, onları eğitmemek demek değildir. Kesin çizgi kişiler arasına değil, proleter devrimci ideoloji ile, bu küçük burjuva ideolojisi arasına çekilmelidir. Bu unsurlara karşı iki türlü tutum benimsenmelidir. Birincisi eğitim, ikincisi de ciddi ve sabırlı bir mücadele. Şüphesiz bu iki tutum birbiriyle ilişkilidir ve biribirini etkiler. Bu yapılmadığı takdirde ,proleter devrimci hareket, küçük burjuva ideolojisinin hakimiyetine girer. Proleter devrimci hareket içindeki bu sınıf mücadelesi, küçük burjuva unsurların eylem, politika ve örgüt alanındaki tutumlarına karşı bir mücade-

le biçimine bürünür. Ancak bütün bu politik ve örgütsel hataların temelinde ideolojik unsur yani küçük burjuva ideolojisi yatar. O yüzden bir yandan politik ve örgütsel hatalarla mücadele edilirken, öte yandanda sistemli bir biçimde küçük burjuva ideolojisine karşı hoşgörüsüz bir mücadele vermek şarttır. O halde küçük burjuva aydınına karşı tutumumuzu özetleyelim :

1 — Proleter devrimci hareket dışındaki küçük burjuva aydınlarına karşı:

a. *Baş düşmana karşı mücadelemizi engellemediği, milli cephe bozgunculuğu yapmadıkları takdirde* onlara karşı yumuşak olmalı, onların küçük burjuvaca düşüncelerini ve çalışma biçimlerini hoşgörü ile karşılamalıyız.

b. Onlarla ittifakımızı kuvvetlendirmek için onları eğitmeliyiz.

2 — Proleter devrimci hareket içindeki küçük burjuva unsurlara karşı,

a. Küçük burjuva ideolojisi ile proleter devrimci ideoloji arasına kesin ve sağlam bir çizgi çekmeli, onlara karşı ciddi ve sabırrlı bir mücadele yürütmeli, onların ideolojisini hoşgörü ile karşılamamalıyız.

b. Onları devrimci yapmak için eğitmeliyiz.

LENİN VE GENÇLİK

Lenin, devrimci harekette, yeni sosyalist toplumu kurma mücadelesi içinde genç işçi, ve aydın kuşaklarına büyük önem vermiş ve mümkün olduğu kadar çok sayıda gençle ilgilenme üzerinde ısrarla durmuştur. Daha 1895'de ceza evinde Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisinin programını hazırlarken genel oy hakkının 21 yaşında başlamasını ve 15 yaşından küçük çocukları çalıştırmanın yasaklanmasını istemişti. Birinci Rus devrimi öncesinde sürgündeyken Çar Rusya'sındaki öğrenci hareketlerini dikkatle izleyip Iskra sayfalarında gençlik mücadelesinin Rus halkının çarlığa karşı yürüttüğü genel mücadelesi için taşıdığı önemi. belirterek öğrencileri Marksist dünya görüşünü öğrenmeye ve Sosyal Demokratların illegal çalışmalarında aktif görev almaya çağırıyordu. 1903'de Partinin ikinci kongresinde sosyal demokratların öğrencilerle ilgili tutumu hakkında bir karar çıkarttırmış ve bu sorun üzerinde bir konuşma yapmıştı. Birinci Rus devriminin en civcivli günlerinde devrimci gençliğin önündeki ödevleri belirten bir makale yazarak A. A. Bogdanov ve S. I. Gusev'e gönderdiği mektuplarda ise «Geniş ölçüde ve cesurca,» onlardan korkmaksızın gençliğin eksikliklerini gidermenin gereğinden söz ediyordu.

Lenin kendisini yanlızca Rusya'daki gençlik hareketleri içine kapatmadı. Ulusalararası proleteryanın önderi olarak, İsviçre, İsveç ve diğer ülkelerdeki genç Sosyal Demokratların, Rus İşçi sınıfının ve partisinin deneylerini iletarak onların kapitalizme karşı verdikleri mücadelede bilimsel dünya görüşüne ve doğru devrimci taktiklere ulaşmalarına yardımcı oldu.

Rusya'da Çarlık yıkıldıktan sonra Lenin partinin tüm çalışmalarını Sosyalist Devrim için gerekli hazırlıkların yapılması ve ihtiyaçlaırn giderilmesi üzerine yoğunlaştırdı. Yığınların devrimci eğitim görevini belirleyerek gençleri siyasi hayata sokup onları yanlızca sözlerle değil eylemle de eğitmek gerektiğini ısrarla vurguladı. Ekim Sosyalist Devrimi'nin zaferinden sonra genç sosyalist devleti ve Bolşevik Parti'sini başarıyla yönetmenin yanı sıra, Lenin genç kuşağın sorunlarına da eğildi. Yeni okul sistemi ve bu sistemin politeknikleştirilmesi kişinin özel mülkiyet ideolojisi kalıntılarından bağımsız olarak eğitilmesi, ideolojik bakımdan bütünsel ve kültürlü sosyalist toplum kurucusunun yetiştirilmesi ile ilgili sorunlar Lenin'in bu dönemdeki eserlerinde ve gençliğe yaptığı konuşmalarında önemli bir yer tutar

Lenin Sosyalist Gençlik Birliği'ne çok önem vermiştir. Gençlik temsilcileriyle yaptığı konuşmalar ve Rus Sosyalist Gençlik Birliği'ne gönderdiği mesajlar genç kuşak için sıcak ilgi ve duygularla doludur. Lenin'in Rus Gençlik Birliği üçüncü kongresinde yaptığı konuşma yıllarca Konsomol çalışmalarının proğramı olmuştur.

«Rusya'yı» diyordu Lenin Kongrede «sefalet içinde, zavallı bir ülke olmaktan kurtarıp varlıklı bir ülke haline getireceğiz.» Genç Sosyalistler kendilerini okullara ya da sosyalist kitap ve kitapcılara kapamaktan kurtarmak için öğrenim ve eğitimini işçilerin, köylülerin çalışmalarıyla birleştirmelidir. Bir insan yanlızca işçi ve köylülerle yanyana çalışarak yürekten bir sosyalist olabilir.»

Bu sözler bugün herzamandan çok daha anlamlıdır.

27

KIBRIS SORUNU

(Baştarafı Sayfa 12 de)

lebilecek olan ada solcularını temizlemesi gerekmektedir. Bu nedenle Cunta Amerikanın desteğiyle adada bir cunta kurma çabalarına girişmiş ve bunu Milli (!) Cephe ile oluşturma çabası içindedir. Türkiyeye gelince; o da Amerikanın kuyruğunda kamu oyunu uyutabilecek her çeşit çözümü kabullenmiştir. Amerika ise Libya'dan sökeceği üslere yeni bir yer aramakta ve Cebel-ü tarık-Malta üslerinin çizdiği hattı, Doğu Akdenize kadar uzatmak istemektedir .

Şu anda adada «ermis plânı» adı altında oynanmak istenen oyun, şu dönemde kendileri için engel teşkil eden Makarios'u ortadan kaldırmak veya pasifize etmek (Bu konuda 16 Şubat 1970 tarihli *Tharos* gazetesindeki «Anthmos'un konuşması» başlıklı haberde şöyle denmektedir: «Halkımızın milli şuurunu yüksek tutmamız ve nesiller boyunca Kıbrıs Rumlarının ideallerini teşkil eden ölümsüz Yunan ideallerine inancını kuvvetlendirmemiz lâzımdır. Kıbrıs meselesinin bu günkü durumu dolayısıyla milli emellerimizin gerçekleşmesinden çok uzak bulunmaktayız. Onun için halkımızı kutsal Akropol'e tutmaya çalışmak mecburiyetindeyiz. Ancak bunu başarabilmemiz için *hükümet mekanizmasının temizlenmesi* lâzımdır. Bakanlıklara ve diğer yüksek mevkilere, Yunanistana inanmaya devam eden şahsiyetler getirilmelidir. Milli emellerimizin gerçekleştiğini göreceğimiz o mübarek güne kadar hükümet mekanizmasının *başına* Elence düşünen ve enosis için çalışan adamlar bulunmalıdır. «Burada da açıkça ifade edildiği gibi Makariosun tasfiyesi istenmektedir.) Kıbrısta Türk ve Rum bölgelerini ayırmak (fiili taksim; aslında şu anda bu tamamlanmıştır) ve hem Yunan kamuoyunu hem de Türkiye kamuoyunu uyutacak bir şekilde taksim teraneleriyle adayı NATO üssü haline getirmek.

SONUÇ

Bütün bu çatışmaların sonucunda Kıbrıs Türkleri büyük kayıplara uğramışlar, şurada burada kolonlier halinde toplanan Türkler sırf tüketici bir duruma düşmüşlerdir. Türkiyenin yardımı olmasa açlık başlıyacaktır. Bu koşullar altında Türkler adayı terk etmektedirler. Fakat bunun yanı sıra adada gerçekci kıpırdanmalar başlamış ve Türkiyedeki Kıbrıslı öğrencilerde Devrimci atılımlar hızlanmıştır. Adadaki son öğretmen boykotlarının boy hedefi gerici yöneticiler olmuştur. Kıbrıslı Devrimcilerin çalışmaları Kıbrısta da yoğunlaşmış; örneğin Kıbrıslı öğrenciler Amerikan maden şirketinde (CMC) ki grevci işçilerle ilişkiler kurmuşlardır. Bütün bu gelişmeler karşısında gerici Türk yöneticileri kendilerine karşı çıkışları milli davaya ihanet gibi göstermekteler ve halkın kârşısında Denktaş-Küçük, ikilisiyle çıkıp diğer bir alternatifi ortadan kaldırıp filipin tipi demokrasinin bir örneğini vermeğe çalışmaktadırlar.

Emperyalizmin Ortadoğudaki petrol çıkarları devam ettikce Kıbrıs'tan ayrılamaz ve statükoyu sürdürmek için her türlü kötülüğü yapar. Şu halde Kıbrıs halkının mücadelesi bundan sonra başlıyacaktır.

Bu mücadele içinde şunları çok iyi bilmeliyiz:

Kıbrıs Türk toplumu ideolojik ve kültürel bakımdan Türkiyede ki gelişmelere bağlıdır. Türkiyede devrimci güçlerin yapacağı doğru değerlendirmeler, Türk toplumunun uyanmasında önemli rol oynıyacaktır. Bu konuda Kıbrıslı devrimcilere büyük sorumluluklar düşmektedir.

Değerlendirmeler yapılırken, Kıbrıs Rum yönetimi ile Yunan Cuntası aynı sepete konmamalıdır. Ada Rum yönetimi bir cephedir; bu cephede sağ ve sol unsurlar vardır. 1964 den sonra tasfiyeye uğradıysa da özellikle kilise çevresinde var olmakta devam etmektedirler.

Adanın geleceginde, geçmişinde olduğu gibi Türklerin daima önemli bir rolü vardır. Türkler ağırlıklarını anti-emperyalist demokratik devrimci cepheye koyduğu gün adanın kurtuluşunu hiçbir güç engelliyemiyecektir.

Emperyalizmin kontrolunda olan ne Türkiye ne de Yunanistan, soruna gerçekci bir çözüm yolu bulabilir.

Kıbrıs Türkleri için tek yol; emperyalizmin oyununa gelmemek, böl ve yönet politikasını başarısızlığı uğratmak ve iki halk arsındaki ki yıkılan köprüleri tekrar kurmaktır. Kıbrıs için bir tek çözüm yolu vardır: Türk ve Rum halklarının eşit haklara sahip olarak özgürce yaşayacağı, emperyalizmin kontrolundan kurtulmuş ve üslerden arınmış tam bağımsız ve demokratik Kıbrıs federasyonunu kurmaktır.

İLERİ

ONURUMUZ

Onurumuz
O çok
O dağ
Aç bırakılmışızdır
Ayakta
Uykusuz
Onurumuz
Yıkar duvarları
Girer
Bir uzun ova gibi
Duvarların içine
Dudaklarımızda
Kanarken kan
Değdiririz ellerimizi
Tuzlu denizlerine
Onun
Bir yıldız akar
Çekilir geriye binlerce yıldız
Onurumuz
Siler aydınlığını
Samanyolun
Yoksulluğumuza
Giydirdiğimiz giysi
Onurumuz
Bozgunda
Çokları bizi kodu gitti
Sığındık
Yırtıcı kuşların kayalığına
Onurumuz
O çok
O kırıla kırıla
Koruduğumuz

Arif Damar

192. TEPEDE CiNAYET

Fransız gazetesi «France Seir» de 29 ekim 1969 da «Güney Vietman'lı Bir Genç Kızın dört Amerikan Askeri Tarafından Irzına Geçildikten Sonra Öldürülmesi Amerikayı Telaşlandırıyor» başlıklı bir yazı yayınlandı.

Makale şöyleydi :

Amerikayı telaşlandıran barbarca bir olay. Güney Vietnamlı bir genç kızın önce dövülüp, ırzına geçildikten sonra bir Amerikan öncü birliği tarafından öldürülmesi. Olay «New Yorker »dergisinde, öncü birliğine bağlı bir erin itirafından sonra yayınlandı.

Güney Vietnamlı genç kızın tecavüz edilip öldürülmesi hiç şüphesiz filmlere bir gün konu olacaktır. Kız ailesiyle birlikte uyuduğu kulübeden hayvan gibi alınmış, öncü birliğinin yükleri taşıtılmış, 24 saat tecavüz edildikten sonra soğuk kanlılıkla «konuşup, açıklama yapmaması için» öldürülmüştür.

Başlık bulunmuştu «192. tepede cinayet.» 192 tepesi, Amerikan kurmayına ait haritada, dört askerin, kurbanlarının hareketsiz gövdesini ve kurşunla parçalanmış kafatasını bıraktıkları Yüksek Plato'daki tepenin adıydı ve ihbar eden öncü birliğine bağlı beşinci askerin -olayın dehşet içindeki tanığı -kendisinden, karısından ve çocuğundan öç alınacağından korkarak iki senedir susması ve Amerikan basınına açıklaması ise bu vicdan azabından ötürüdür. Büyük tirajlı bir dergide geçen hafta yayınlanan «192. tepedeki cinayet»in Amerikalıları dehşete düşürmesinin nedeni yanlız olayın korkunçluğu değildi, aynı zamanda Amerikan ordusunun subayından erine kadar düşünce sisteminin açıklanmış olmasıydı. Hiçbiri cinayeti kınamıyor, normal ve önemsiz olarak niteliyorlardı. Ve giderek açıkça veya değil, baskılar ve tehditler ihbar edene karşı yapılıyordu.

«Suçlanan, savaş sırasında orduyu iekelemek, tehlikelerle karşı karşıya bırakmak gibi riski göze alıyor» diyordu yüzbaşı ere. «Ve düşman alayı bunu propaganda için kullanmaktan kaçınmayacak, v.s...»

Herşeye rağmen er Erikson, vicdanını rahatlatmak, küçük Phen Thi Maonun hakkını aramak için ısrarla olayı açıkladı.

Erikson bugün yerlisi olduğu Minnesato'ya ve marangozluk mesleğine dönmesine rağmen hala olayın ona nelere malolduğunu, vicdan rahatsızlığını, uğradığı hakaretleri unutamıyordu. Bunlara ek olarak uyuşamadığı arkadaş ve üstlerinden ve dahil olduğu öncü birlikten tam kaçacak iken öncü birliğin «192 tepesinde cinayetinin içinde buldu kendini.

Kısaca, Güney Vietnam'da meydana gelen olay ve 18 yaşındaki Phen Thi Mao hakkında, Erikson'un açıklaması Amerikalıların vicdanını altüst etmişti. Çünkü Güney Vietnam Amerika'nın dostu müttefiki idi ve Amerika orada Güneyi Kuzeyin istilâsından korumak için bulunuyordu.

Erikson anlatıyordu: 16 Kasım 1966 günü teğmen onu, üç eri ve çavuşu ile Bong Sen vadisine beş günlük keşif için göndermişti.

Çavuş onu şaşkına çeviren sözü o zaman söylemişti: «Bir kızı bulup yanımıza alacağız. Bu askerlerin morali için iyi olacak......»

Erikson bunu bir şaka sanmıştı. Fakat ertesi sabah, öncü birlik yola çıkınca, çavuş vadiye değilde, fakir bir köy olan Cat Tuong'e doğru gidiyordu. Çavuşun komutasındaki askerler yavaşça köylülerin uyuduğu kulübelere girdiler Erikson dışarda kalmıştı. Beşinci kulübede çavuş zafer edası ile elektrik lambalarını sallayarak «içeride altın dişli güzel bir kız var» diye bağırdı.

Diğer üç asker aceleyle kızı kulübeden dışarı sürüklediler. Phen Thi Loc ve annesi kendilerini askerlerin ayaklarına attılar. Askerler çabukça kolunu kıvırarak arkadan tuttular. Anne, elinde Maonun mendiliyle arkalarından koşuyordu.

«Teşekkürler» dedi annenin elinden mendini alan asker ve mendili Mao'nun ağzına tıkadı. Bitkin düşen anne yere yuvarlandı ve önce birlik esiriyle uzaklaştı.

Saatler süren yürüyüşte, çavuş yükleri, sanki bir merkep gibi, genç kızın zayıf omuzlarına yükledi. Takım boş bir kulübeye vardı. Beş asker Mao'yu yiyecek vermeden kulübede bırakıp, kendileri dışarıda yemek yediler. Yemekten sonra çavuş «şimdi eğlence zamanı» diyordu ve bu sırada Erikson'un acı ve hayret dolu bakışlarını gören çavuş, sinirle bozgunculuk yaparsa serseri bir kurşuna kurban gideceğini söyledi Erikson'a.

Erikson bundan sonra dört arkadaşının sırayla kulübeye girdiğini ve üstleri başları dağınık neşeyle dışarı çıktıklarını gördü. İçerde Mao'nun hıçkırıkları geliyordu. Zor geçen iki saatten sonra çavuş ve üç asker, esiri Eriksonun muhafazasına bırakarak ayrıldılar. Gece onların dönüşünden sonra aynı oyun sahneye kondu. Daha sonra tartışarak Mao'yu öldürmeye karar verdiler. Çavuş bunun ortak bir hareket olmasında ısrar ediyordu.

Böylece, ertesi gün, ateşlenen ve öksüren Mao'yu sürükleyerek 192 tepesi yakınlarına geldiler. Tepeye ulaştıkları zaman ovada beş adam gördüler ve görülenler ateş açtılar. Birlik buna ateşle cevap verdi ve çavuş bir gece evvel ayrıldıkları yeri radyo ile aradı. Teğmen onlara helikopter gönderiieceğini söyledi. Mao işi hemen halledilmeliydi.

Çavuş, Erikson ve bir eri daha gözcü koyarak, diğerleriyle Mao'yu sürükleyerek kayaların arkasına götürdü.

«Bir ağlama duydum» diye anlatıyordu Erikson «ve öylesine keskin bir sesti ki sanki, boğazı kesilen bir geyiğin sesini andırıyordu.»

Üç adam tekrar göründü ve o anda Erikson dört ayak üzerinde yaralı bir hayvan gibi yürüyen Mao'yu gördü. «Ateş» diye bağırdı çavuş ve hepsi aynı anda ateş ettiler (Erikson havaya ateş etmişti). Genç kız çalılara yuvarlandı. Aralarından biri kıza doğru koşarak, kızın ağrılarını tamamen dindirdi.

«South Vietnam
The Struggle»

29

KÖY ENSTİTÜLERİ

İsmail HAKKI TONGUÇ

Köy Enstitülerinin dayandıkları eğitim ve öğretim prensiplerini belirtebilmek için bu kurumlarda hazırlanan çalışma çevresini ve yaratılan havayı şu bakımlardan gözden geçirmek lâzımdır: Enstitülerin temel taşını, modern pedagojinin meydana koyduğu yaratıcı iş teşkil eder. Enstitüler, öğretmenlerle öğrencilerin alınteri ile kurulmuşlardır. Kızılçullu, Cılavuz, Düziçi Gölköy, Pazarören, Çifteler, Beşikdüzü gibi birkaç enstitünün açıldığı yerlerde başlangıçda mahdut sayıda ve ihtiyacı karşılamaktan uzak binalardan faydalanıldı. Diğerlerinde bu da mümkün olmadığı için çadırlar kurularak işe girişildi. Onun için köy enstitülerinin çoğunda —bilhassa ilk yıllarda— hayat, çadırlı karargahlarda geçiyordu. Kuruluş yıllarının öğretmen ve eğitmen adayları sırtlarında torbaları veya ellerinde tahta bavulları ile enstitüye geldikleri zaman karşılarında herşeyi tamam, hazır okul binaları bulamıyorlar, yapılmaya yeni başlanmış binaların veya kurulmuş çadırların arasında yer alan eski bir binada kayıtlarını yaptırarak kendilerinden önce gelmiş arkadaşlarının arasına karışıp hemen işe başlıyorlardı. Bir taraftan yapı ve ziraat işleriyle uğraşırken, diğer taraftan da derse giriyorlardı. Derslerin çoğu iş başında ve inşaat alanında, tarlada bahçede, ağaç gölgesinde, taş ve kireç ocağında, tuğla harmanında verilirdi. Yapıcılık ve yaratıcılık her şeyin başında, ön planda yer alırdı. Barınmak için gereken binaları ve tesisat eşyasını hazırlamak ihtiyacı eğitim ve öğretimle ilgili bütün çalışmalara yön tayin ederdi. Öyle zamanlar olmuştur ki, öğretmen ve öğrenciler enstitüye kilometrelerce uzakta sırtlarına yüklenerek kereste çekmişler ,sıfırın altında yirmi beş derece ısıda çatıya kiremit döşemişler, kızgın, yakıcı, kavurucu güneşin karşısında bütün gün kazma sallıyarak saatlerce uzaktan su getirmek için toprağa künk yerleştirmişlerdir. Tarlalardaki mahsülü kaldırırken, şimşekli ve sağnaklı yağmurlara tutulup yıldırıma kurban giden çocuklar olmuştur. Bazı enstitülerin kuruldukları çevrenin bir kısmı yüzyıllardan beri insan eli dokunmamış yerler oldukları için buraları önce yılanlardan, akrep ve kertenkelelerden temizlemek, enstitü ve dolaylarındaki bataklıkları kurutup sivrisinekleri yok etmek zarureti ile karşılaşılmıştır. Enstitülerin binaları yapılınca da mesele bitmiyordu. Çünkü bu binaların aralarına yol yapmak, onları aydınlatmak, kanalizasyon borularını döşemek için şehirlerde olduğu gibi belediyeler imdada yetişmiyordu. Bu işleri de öğretmen ve öğrenciler göğüslemek zorunda idiler. Binaların aralarına bahçeler, yapmak, idare işleri görülen yerleri telefonla birbirine bağlamak, enstitüde posta merkezi kurmak, fırın, hamam, yüzme havuzu, toplantı salonu, spor alanı, açık hava tiyatrosu meydana getirmek, değirmen, elektrik santralı yaratmak için ark açmak ve baraj yapmak, hayvanlar için lüzumlu ahır, agıl, kümes gibi binaları inşa etmek de enstitü mensuplarının görevleri arasına giriyordu. Bu işleri başarı ile sona erdirebilmek için bütün enstitüler biri birinin yardımına koştular. Nerede yeni bir enstitü kurulacak veya mevcut kurumlardan birinde önemli bir iş çıkacak olursa oraya diğer enstitülerin yardımcı ekipleri yetişip işin başına üşüşüyorlardı. Bu ekipler Karstan Edirne'ye, İzmir'den Diyarbakıra, Trabzon'dan Aydın veya Antalya'ya kadar memleketi baştan başa dolaşıyorlarrdı. Erzurum-Pulur, Diyarbakır-Ergani (Dicle) Ereğli-İvriz, Ankara-Hasanoğlan köy enstitülerinin binalarında olduğu gibi, diğer enstitülerde yeni yapılmış bir çok yapıların alnında, bu ekiplerin geldikleri enstitülerin adları yazılıdır.

Geri köyü ileri ve medeni köy haline getirmek ülküsünün kudretine dayanan ve içten gelen bu çalışmalara katılan öğretmenlerle öğrenciler, sabahın erken saatlerinde uykularından uyanırlar, enstitünün toplantı alanına birikirler hep beraber milli marşı söyler, çeşitli halk oyunlarını oynarlar, aralarında ogün yapılacak işleri bölüşerek kümeler halinde derslik, işlik, tarla, bahçe, inşaat sahası, bağ, ahır, kümes, ağıl, su yolu, elektrik santralı gibi türlü çalışma alanlarına dağılırlardı.

Yüzlerce öğrenci enstitü sınırları içinde çalışmaya başlayınca bir taraftan kazma sesleri, bir taraftan motor uğultusu, müzik dersliğinden mandolin sesi duyulur, hareket, canlılık, neşe, kahkaha her tarafı sarardı. İşlere sarılanların karşısında zorluklar yok olur, hamle kuvveti tembelliği, uyuşukluğu ortadan kaldırır, bunların yerine eser yaratma zevki geçerdi. Onun için enstitülerde bir kaç yıl içinde on beş bin yatılı öğrenciye yetecek yedi yüze yakın yeni bina kuruldu. Geniş sebze ve meyva bahçeleri meydana getirildi. Yollar yapıldı, enstitü dolayları bağlar, koruluklar, spor ve oyun alanları ile süslendi. Sular akıtıldı. Elektrik lambaları yakıldı. Bu kurumları uzak yerlere bağlıyan telefon ve posta merkezleri yaratıldı. Böylece köylerden alınmış eğitmen ve öğretmen adayları için ileri ve medeni yaşayışa elverişli canlı çevreler hazırlandı. Öğrenciler bu çevrenin içinde, bilgiyi yaşıyarak ve iş yaparak öğrenme fırsatına kavuştular.

Bu çetin şartlar içinde köy enstitülerinden birini kurup işleten bir müdür, 1200 den fazla öğrencisi bulunan bu kültür kurumunda yaratılan yeni hayatı şöyle tasvir eder: «Toprak kazanlar, kirizma yapanlar, at, davar, sığır sürüleri güdenler, hayvanlara bakanlar, sirke, yoğurt, peynir, yapanlar, makarna, bulgur, turşu hazırlıyanlar, araba sürenler,

duvar örenler, bina kuranlar, taş yontanlar, beton dökenler, sıva sıvayanlar, tuğla pişirenler kireç dökenler, çatı kuranlar, plan çizenler, keşifname tayin edenler, kooperatif işletenler, demir dövenler, kaynak yapanlar tahtayı ve çeşitli maddeleri esere çevirenler, bağ dikenler, orman ve bahçe kuranlar, ata, bisiklete binenler, motosiklet, traktör kullananlar, türkü söyliyenler, mandolin, saz çalanlar, okuyanlar, şiir yazanlar, kitap çiltliyenler, resim çekenler, sepet, kazak örenler, resim yapanlar, makine ile çorap iliyenler, iplik bükenler, kumaş, bez, çarşaf, örtü, havlu dokuyanlar çamaşır, elbise dikenler, nakış yapanlar, milli nakışların örneğini alanlar, deri pişirenler, pulluk ve traktörle tarla sürenler, nadas yapanlar, tohum ekenler, orakla, elle biçer döverler veya orak makineleriyle ekin biçenler çeşitli âletlerle harman yapanlar, mahsülü anbara taşıyanlar, yüzlerce hayvanın kışlığını hazırlıyanlar, köprü kuranlar, balık avlıyanlar, yol yapanlar, kanal açanlar, fizik, kimya, biyoloji, çocuk ve iş psikolojisi, ekonomi, kooperatifçilik okuyanlar, ders okutanlar, köy etütleri yazanlar, motor, türbin değirmen çalıştıranlar, hasta arkadaşlarına bakanlar, kütüphane açanlar, memleket mesele ve davalarını konuşanlar, radyo dinliyenler, dünya olaylarına dair fikir söyliyenler, kuru toprağın derinliklerinde su arayanlar... kısa söylemek gerekirse bir gaye, bir fikir ve bir duygu içinde toplanmış yüzlerce neşeli, kararlı, azimli ve aydın delikanlı...» İşte ülkücü öğretmenlerin ve çalışkan öğrencilerin emekleriyle anadolu steplerinde, yaylalarında, vadilerinde yaratılan ve binlerce köylü çocuğunu yetiştiren köy enstitülerinden birini gösteren tablo. Cumhuriyetin yarattığı nimet ve değerler, vatanın en ıssız köşelerine böyle götürülür, halka böyle mal edilir.

Öğrencileri bu hale getiren sırrı, köy enstitülerinde hazırlanan çalışma çevresinin içinde, fedakar ve ülkücü öğretmenlerin yarattıkları ılık havada aramalıdır.

Köy enstitülerinde öğretmenlerle öğrenciler, bir arada el ele vererek çalıştıkları ve her gün müspet işler başardıkları, çetin şartlar içinde ter dökerek iyi bir çalışma çevresi yarattıkları için birbirlerine karşı arkadaşca davranırlardı. Öğretmenler öğrencilere «Arkadaş», küçükler büyüklere «Ağabey», «abla» diye hitap ederlerdi. Çocuklar sık sık ve lüzumsuz yere cezalandırılarak korkutulmazlar, hırpalanmazlar, haysiyetleri kırılmış insanlar haline getirilmezlerdi. Onların da bir gün öğretmen olacakları, köy okullarının ve köyde eğitim işlerinin bu arkadaşların eline geçeceği hesaba katılır, köylere şahsiyet sahibi öğretmen olarak gitmeleri ve enstitüde kendilerine tatbik edilen usulleri gidecekleri yerlerde uygulamaları istenirdi.

GENÇLİK VE SİYASAL EYLEM

(Baştarafı 32. Sayfada)

ğın milli bağımsızlık konusunda Siyasi parti ve dernek aynı amaçlar uğruna mücadele ediyorsa burada siyasi faaliyet olduğu söz konusu olamaz. Burada derneğin amacı bir partinin iktidara gelmesi sağlamak değil kendi tüzüğünün amaçlarına uygun eylemde bulunmaktır.

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı gibi, «Yurt sorunları» ile «siyasal eylem» i birbirinden ayırmak ve bunları birbirine karıştırmamak gerekmektedir. Tüm yurdu ilgilendiren, yurdun genel menfaatleri ile sıkı sıkıya bağlı olan bazı sorunlar vardırki, bunlar yukarıda tanımı yapılan «Siyasi faaliyet» kavramının dışında kalmaktadır. Bu sorunlar üzerinde bütün vatandaşlar, dernekler ve hatta memurlar ve askerler de düşüncelerini açıklayabilir ve yayabilirler. Milli bağımsızlık, anti empıryalizm, toprak reformu, ikili anlaşmalar, yabancı üsler, barış gönüllüleri, petrol davası, ulusal eğitim, vergi reformu, tefecilik, orman davası, dış ticaretin ve sigortaların millileştirilmesi, vb. konular genel yurt sorunları olup partiler üstü meselelerdir.

Bu yurt sorunları üzerinde derneklerin, memurların, askerlerin düşünce açıklama hakları kısıtlandığı takdirde bu hak, belli bir zümreye terkedilmiş olacaktır ki bu, Anayasamızın özüne ve 20 inci maddesine aykırı olduğu gibi yurt sorunları üzerinde söz sahibi olma konusunda bir ayrıcalık da yaratacaktır. Bu da, kuşkusuz yurdun yararına değil zararına sonuçlar doğuracaktır. Esasen yurdun bağımsızlığını, bütünlüğünü, varlığını, ve varlıkta devamını ilgilendiren bu konularda bütün yurttaşların ve kuruluşların ve özellikle gençliğin ve gençlik örgütlerinin söz sahibi olmaları kadar doğal bir düşünce olamaz.

Sonuç : Görülüyor ki Anayasamız, mahkeme içtihatları ve doktrin, toplumumuzun en bilinçli ve dinamik gücü olan öğrenci dernekleri, fikir kulüpleri ve diğer öğrenci kuruluşlarına, yurt sorunları üzerinde düşüncelerini açıklama, bunları her türlü araçlarla yayma, ve eyleme geçirme olanaklarını sağlamıştır. Bu alanda yasal bir engel söz konusu olamaz.

İLERİ Türkiye Devrimci Gençlik Federasyonu'nun (TDGF) Aylık Yayın Organı * Sahibi: Atillâ Sarp * Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Ersen Olgaç * Abone ve Yazışma adresi: Posta Kutusu 60 Yenişehir - Ankara * Yönetim Yeri: İnkılâp Sokak, 5/15 Yenişehir - Ankara * İstanbul Temsilciliği: Ömer Güven İstanbul * İlân ücreti: Anlaşmaya Bağlıdır * Dizgi ve Baskı: Şenyuva Matbaası - * Yıllık Abone: 10 TL. * Fiyatı: 150 krş.

31

Gençlik ve Siyasal Eylem

HALİT ÇELENK

Gençliğin görevi :

Gençlik ve özellikle üniversite gençliği, toplumun en bilinçli, ülkücü ve yürekli bölümü, en aktif ve dinamik gücüdür. Bunun içindirki yurd, bütün kişisel çıkarlardan uzak bu genç insan kitlesine emanet edilmiştir. O, «İnkılâpların ve rejimin sahibi ve bekçisidir. Bunların lüzumuna ve doğruluğuna herkesten çok inanmıştır. Rejimi ve inkilâpları benimsemiştir. Bunları zayıf düşürecek en küçük veya en büyük bir kıpırtı ve hareket duydu mu ,bu memletekin polisi vardır, jandarması vardır, ordusu vardır, adliyesi vardır denemeyecektir. Hemen müdahale edecek ve kendisi, eserini koruyacaktır.»

Bu sözlerden, gençliğe sadece yurdun emanet edilmediği, onunla birlikte devrimlerin ve özellikle rejimin de emanet edildiği anlaşılmaktadır. Genellikle, içinde yaşadığı tarihsel dönemde, toplumun gelişme yasaları yönünde, bilimin gösterdiği yolda, toplumun gideceği yönü, devrim çizgisini saptayacak ve bunu gerçekleştirmek için mücadele edecektir. Bu onun tarihsel görevidir.

Gençliğin vereceği mücadelenin verimli olabilmesi, onun örgütlü olmasına sıkı sıkıya bağlıdır. Gençlik bu gerçeği anlamış, özellikle büyük illerimizde dernekler, fikir kulüpleri vb. biçiminde örgütlenmiştir. Gençlik, bu örgütlü mücadelesini verirken sık sık «Siyasi faaliyette» bulunmak, «dernek tüzüğünün amacını aşmak» iddiaları ile karşılaşmaktadır. Yayınlanan bir bildiri, yapılan bir toplantı veya konuşmadan ötürü dernek başkanı, yönetici ve üyeleri hakkında kamu davaları açılmakta ve derneğin feshi istenmektedir. Bu çabalar o kadar ileri götürülmektedir ki Atatürk'ün; altında «Mazlum milletler elbet bir gün zalimleri mahv ve perişan edecektir.» sözleri yazılı portresini Kızılayda dolaştıran üniversiteli gençler ve bağlı bulundukları dernek aleyhine kovuşturmalar yapılmakta ve davalar açılmaktadır. Her hafta yüzlerce genç toplu basın mahkemelerinde sorguya çekilmektedir.

«Siyasi faaliyet» ne demektir?

«Siyasi faaliyet» kavramının uygulamada yeteri kadar açıklığa kavuştuğu söylenemez. Bu açıklığa varabilmek için tüm Türk hukuk mevzuatının ve özellikle Anayasanın göz önünde tutulması gerekir.

Anayasamızın 10. uncu maddesinde, bütün vatandaşlara, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devred)ilmez, vazgeçilmez haklar tanınmıştır. Bu temel yasanın 20. inci maddesi de, düşünce özgürlüğünü temel haklardan saymış, kişi ve kuruluşlara düşüncelerini, söz, yazı, resim ve başka yollarla, tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkını vermiştir. Demek ki vatandaş ve gençlik her türlü yurt sorunları üzerinde düşüncelerini açıklamak tartışmak ve her türlü yollarla yaymak temel hakkına sahiptir.

Maddedeki «Veya toplu olarak» sözlerinin dernekleri anlatmak istediği açıktır. Dernekler de bu temel haklara sahiptirler.

Cemiyetler yasasının 13. üncü maddesinde: «Talebe cemiyetleri her ne şekilde olursa olsun siyasetle iştigal edemezler» denilmektedir. Bu yasada, öğrenci dernekleri dışında kalan dernekler için böyle bir yasaklama hükmü kabul edilmemiştir. Genel olarak derneklerle, öğrenci dernekleri arasında kabul edilen bu hüküm farkı yasadaki bir çelişmeyi göstermektedir. Yasadaki bu ayırımın mantıki bir izahını yapmak, haklı bir gerekçesini bulmak mümkün olamamaktadır.

Diğer taraftan Siyasi partiler yasası, birinci maddesinde: «Siyasi partiler, toplum ve devlet düzenini ve kamu faaliyetlerini, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği ve özel kanunlarına göre mahalli idareler seçimleri yoluyla ve belirli görüşleri yönünde yönetmek, denetlemek ve etkilemek için sürekli çalışma amacını güden ve propagandaları açık olan kuruluşlardır» dedikten sonra ikinci maddesinde de: «Dernekler, belli bir siyasi partiyi desteklemek veya desteklememek yahut siyasi partiler arasında işbirliği sağlamak veyahut Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği veya mahalli idareler veya muhtarlık yahut ihtiyar heyeti seçimlerinde belli adayları desteklemek veya desteklememek yahut bunlar arasında işbirliği sağlamak amacı ile kurulamaz.» demektedir.

Anayasanın yukarıda sözü edilen 10. uncu ve 20 inci maddeleri ile Siyasi partiler yasasının bu hükmü birlikte incelendiği zaman şu sonuca varmak gerekmektedir: «Siyasi Faaliyet» belli bir siyasi partiyi desteklemek veya desteklememek, millet vekili, senato, muhtarlık, yahut ihtiyar heyeti seçimlerinde belli adayları desteklemek veya desteklememek veya bunlar arasında işbirliği sağlamaktır. Mahkeme kararları ve bilirkişi raporları da, Siyasal eylemi, «Bir siyasi partinin iktidara gelmesi veya iktidardan uzaklaşması için gösterilen çaba» tanımlamaktadır. Yani siyasal eylem, iktidar etrafında mücadeledir. Bu tanımlamalardan anlaşılacağı gibi, ancak bir siyasi partiyi iktidara getirmek veya onun iktidardan uzaklaştırmak amacı ile yapılan eylemler siyasal eylem olarak nitelenebilir.

Kaldı ki, bir derneğin bir defaya mahsus olmak üzere yaptığı bir siyasal eylem, «Siyasi faaliyet» kavramına girmemektedir. Çünkü «Siyasetle iştigal» eyleminde bir «süreklilik» söz konusudur. Yani birden fazla kereler bu eylemin yapılması, eylemin sürdürürlmesi, ancak, «siyasetle iştial»i gerçekleştirebilir. Nitekim tarafımızdan izlenen bir davada, Yargıtay dördüncü ceza dairesi: «Bir bakanın iddia edilen beyanına karşı bildiride izah edilen ve bir olaya münhasır kalan bildirideki düşüncenin, derneğin siyasetle iştigali kasdına müsnet bir eylem ve hareket niteliğinde bulunmadığı nazara alınmadan yazılı şekilde hüküm tesisi bozmayı gerektirmiştir.» demektedir.

Burada şunu da açıklamakta yarar vardır ki, bir derneğin tüzüğünde gösterilen amaç maddesi ile bir siyasal partinin bir eylemi bir paralellik gösteriyorsa ve örne-

(Devamı 31. Sayfada)